

**Kriittinen diskurssianalyysi Orbánin Unkarista
perussuomalaisten kansanedustajien ja
europarlamentaarikkojen
täysistuntopuheenvuoroissa vuosina 2016–2026**

Poliittisen historian
kandidaatintutkielma

Laatija:
Visa Kujala

5.5.2026
Turku

Kandidaatintutkielma

Oppiaine: Poliittinen historia

Tekijä: Visa Kujala

Otsikko: Kriittinen diskurssianalyysi Orbánin Unkarista perussuomalaisten kansanedustajien ja europarlamentaarikkojen täysistuntopuheenvuoroissa vuosina 2016–2026

Sivumäärä: 40 sivua

Päivämäärä: 5.5.2026

Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastelen perussuomalaisten kansanedustajien ja europarlamentaarikkojen Viktor Orbánin Unkaria käsitteleviä täysistuntopuheenvuoroja vuosina 2016–2026. Perussuomalaiset on yksi Suomen suurimmista puolueista, joten on mielekästä tarkastella, miten se on puhunut ideologisesti kanssaan samankaltaisesta Orbánin Fidesz-puolueen luomasta järjestelmästä, jota kuvailtiin muun muassa illiberaaliksi demokratiaksi ja vaaliautokratiaksi. Tutkimuskysymyksiä ovat, miten perussuomalaiset on puhunut Unkarista ja missä konteksteissa, sekä mitä päämääriä Unkarista puhuminen on palvellut. Kolmas tutkimuskysymys on tärkein, ja vastaan siihen kahden ensimmäisen avulla.

Tutkielman alkuperäisaineisto on Orbánin valtaannoususta vuonna 2010 lähtien pidetyt eduskunnan ja Euroopan parlamentin täysistuntopuheenvuorot, joissa perussuomalaiset poliitikot ovat viitanneet merkityksellisellä tavalla Orbánin hallintoon. Ensimmäinen tällainen puheenvuoro pidettiin vuonna 2016, jolloin Euroopassa elettiin pakolaiskriisiä. Muita keskustelunaiheita puheenvuoroissa olivat EU:n elpymisväline, Unkarin oikeusvaltiotilanne, Ukrainan sota ja Suomen Nato -jäsenyys. Menetelmänä käytän kriittistä diskurssianalyysiä, joka sopii sen tarkasteluun, miten perussuomalaiset on käyttänyt Unkaria puheenvuoroissaan.

Tutkimustuloksena on, että perussuomalaiset on käyttänyt Unkaria tilannesidonnaisesti rakentaessaan itsestään kuvaa erityisesti Suomen, mutta myös Euroopan ja eurooppalaisuuden puolustajana. Ennen Ukrainan sotaa Unkaria käytettiin enimmäkseen positiivisena osana konservatiivista ja autonomiaa korostavaa isänmaiden Eurooppa -diskurssia, jonka puitteissa perussuomalaiset kävi hegemoniakamppailua eurooppalaisten arvojen merkityksestä ja rakensi identiteettiä itsestään Suomen puolustajana. Sodan alun jälkeen paikoin tärkeämmäksi nousi Ukrainan sota -kohtainen turvallisuusdiskurssi, jossa perussuomalaiset asemoi itsensä olemassa olevaan hegemoniaan Venäjää vastaan pudottamalla venäjämielisen Unkarin isänmaiden Euroopasta. Näin perussuomalaiset identifioitui jälleen Suomen puolustajaksi. Unkaria positiivisena esimerkkinä käyttävä Isänmaiden Eurooppa -diskurssi jatkui kuitenkin, mutta Unkarista puhuttiin varovaisemmin. Tutkielman lähtökohhta oli se, että perussuomalaisten todellisista Unkarin autoritarismia koskevista ajatuksista ei voida julkisen poliittisen puheen perusteella tehdä kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä.

Avainsanat: elpymisväline, EU, maahanmuuttopolitiikka, oikeusvaltio, perussuomalaiset, Unkari, Ukrainan sota

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
1.1	Tutkielman aihe ja tutkimuskysymykset	4
1.2	Alkuperäisaineisto ja tutkimuskirjallisuus	6
1.3	Kriittinen diskurssianalyysi parlamentaaristen puheiden tutkimuksessa	8
2	Perussuomalaiset ja Unkari Euroopan puolustajina	11
2.1	Unkari maahanmuuttopolitiikan mallimaana	11
2.2	Elpymisvälinekeskustelu	16
2.3	Isänmaiden Eurooppa -diskurssi	20
3	Ukrainan sota: alkavaa kritiikkiä ja jatkuvaa myötäilyä	24
3.1	Suomen Nato-jäsenyys -keskustelu	25
3.2	Unkari-kritiikki	28
3.3	Unkarin paluu positiiviseksi esimerkiksi	31
3.4	Ukrainan sota -kohtainen turvallisuusdiskurssi	33
4	Johtopäätökset	36
	Lähteet	38

1 Johdanto

1.1 Tutkielman aihe ja tutkimuskysymykset

Suureksi puolueeksi kasvanutta perussuomalaisia on syytetty demokratianvastaisuudesta ja toisinaan lievemmin kyseenalaistettu puolueen sitoutuminen oikeusvaltioon, Suomen perustuslakiin ja liberaalidemokratiaan.¹ Näissä syytöksissä ja kyseenalaistuksissa on muun muassa viitattu Unkariin², jossa Fidesz-puolue vuodesta 2010 alkaen muutti maan poliittista järjestelmää parlamentin kahden kolmasosan enemmistönsä turvin perustuslaista alkaen autokraattiseen suuntaan. Hallitus vaikeutti opposition toimintaa eri tavoin, rajoitti perustuslakituomioistuimen valtaa, miehitti tuomioistuimet omilla tukijoilla ja otti median pitkälti otteeseensa.³ Esimerkiksi vihreiden entinen puheenjohtaja Ville Niinistö on viitannut perussuomalaisten poliitikkojen Laura Huhtasaaren ja Jani Mäkelän arvostaviin puheenvuoroihin Unkarin silloisesta pääministeri Viktor Orbánista, ja katsoo perussuomalaisten ”operoivan sellaisilla poliittisilla päämäärillä, että jos se saa valtaa, se ei mahdu Suomen perustuslain raameihin.”⁴

Viittaukset Unkariin perussuomalaisista puhuttaessa eivät ole aivan tuulesta temmattuja. Perussuomalaiset kansanedustajat ja europarlamentaarikot ovat puheissaan vähätelleet Unkarin oikeusvaltio-ongelmia, syyttäneet Euroopan Unionia Unkarin vainoamisesta ja kehuneet erityisesti Unkarin maahanmuuttopolitiikkaa. Samoja näkökulmia on esitetty perussuomalaisten äänenkannattajassa Suomen Uutisissa.⁵ Heino Nyysönen kuvaileekin perussuomalaisia Unkarin suhteen suomettuneimmaksi suomalaisiksi puolueeksi.⁶ Perussuomalaiset on ideologialtaan ainakin joiltain osin samankaltainen kuin Orbánin Fidesz-puolue. Perussuomalaiset on ohjelmiansa perusteella arvokonservatiivinen, populistinen, maahanmuuttokriittinen ja euroskeptinen puolue. Fidesziä ja sen luomaa ”Kansallisen yhteistyön järjestelmää” taas on kuvailtu kansalliskonservatiiviseksi ja euroskeptiseksi.⁷ Molempia on kuvailtu oikeistopopulistiksi ja oikeistoradikaaleiksi.⁸

¹ Jokisipilä 2021, 9, 19, 125.

² Ibid., 125.

³ Nyysönen 2024, 31–52.

⁴ Jokisipilä 2021, 125.

⁵ Nyysönen 2019; ”Haku: Unkari”. Suomen Uutisten verkkosivut. <<https://www.suomenuutiset.fi/haku/?q=Unkari>> [Luettu 9.3.2026].

⁶ Nyysönen 2024, 213.

⁷ Jokisipilä 2021, 78; Nyysönen 2024, 11; Miklóssy 2024, 144; Ádám 2023, 171.

⁸ Jokisipilä 2021, 136, 172; Ádám 2023, 171.

Nyysönen kuitenkin toteaa, että on syytä olla vetämättä liian helppoja johtopäätöksiä eri maiden populismien välille.⁹ Orbánin Unkarin järjestelmää on kuvailtu muun muassa illiberaaliksi demokratiaksi ja vaaliautokratiaksi, ei enää ”täydeksi” demokratiaksi.¹⁰ Perussuomalaiset taas on Markku Jokisipilän mukaan säännöissään ja toiminnassaan sitoutunut demokratiaan.¹¹ Lisäksi Jokisipilä huomauttaa, että vaikka perussuomalaisten sitoutuneisuutta demokratiaan epäilisikin, on Suomen kaltaisessa monipuoluedemokratiassa ylimitoitettua pelätä, että perussuomalaiset voisi muuttaa poliittista järjestelmää autoritaariseen suuntaan. Suomen perustuslain muuttaminen edellyttäisi eduskunnan 2/3 enemmistöä ja muutoksen hyväksyminen saman vaalikauden aikana kiireelliseksi julistettuna 5/6 enemmistöä.¹² Aiemmin mainitun Niinistön lausunnon kohta ”jos se saa valtaa” on siis vielä erittäin hypoteettinen.

On mielenkiintoista tarkastella, miten perussuomalaiset ovat puhuneet osittain ideologialtaan samankaltaisesta Unkarin hallinnosta, joka kuitenkin kuuluu erilaiseen poliittiseen kontekstiin. Tutkin tässä kandidaatintutkielmassa perussuomalaisten kansanedustajien ja europarlamentaarikoiden Unkaria käsitteleviä täysistuntopuheenvuoroja. Tutkin, miten perussuomalaiset on puhunut Unkarista ja missä konteksteissa, sekä mitä päämääriä Unkarista puhuminen on palvellut. Kolmas tutkimuskysymys on tärkein, ja vastaan siihen kahden ensimmäisen avulla. Havaintojeni pohjalta perussuomalaisten Unkari-puheenvuorojen keskiössä on pyrkimys rakentaa omaa poliittista identiteettiä ja asemoitua Unkaria tukena käyttäen EU:n suhteen eri tilanteissa eri tavoin.

Olen jakanut analyysin kronologisesti kahteen vaiheeseen: pakolaiskriisiin ja koronakriisin aikaiseen EU:n elpymisvälineen käsittelyyn, sekä Ukrainan sodan aikaan. Valitsin Ukrainan sodan jakokohdaksi, koska vasta sen alettua perussuomalaisilta alettiin kuulemaan suoraa kritiikkiä Unkaria kohtaan. Sota ei kuitenkaan ole mikään absoluuttinen vedenjakaja, vaan Unkari-puheenvuorojen sisältö vaihteli jo ennen sotaa: pakolaiskriisin aikana Unkari oli perussuomalaisille maahanmuuttopolitiikan esikuva, kun taas koronakriisin ja EU:n elpymisvälineen käsittelyn aikaan Unkarista puhuttiin myös yhtenä korruptoituneena

⁹ Nyysönen 2024, 18.

¹⁰ Nyysönen 2024, passim.; “MEPs: Hungary can no longer be considered a full democracy”. Euroopan parlamentin verkkosivut. <<https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20220909IPR40137/meps-hungary-can-no-longer-be-considered-a-full-democracy>>. [Luettu 20.4.2026].

¹¹ Jokisipilä 2021. 190.

¹² Ibid., 185.

nettosaajana, joka tosin myös urheasti vastusti EU:ta. Molemmissa keskusteluissa perussuomalaisilla oli paljon sanottavaa myös Unkaria koskevasta oikeusvaltiokeskustelusta.

Ukrainan sodan aikaan Unkarilla oli Orbánin johdolla varsin Venäjä-myönteinen linja, kun taas perussuomalaiset tuki Suomen Nato-jäsenyyttä ja asettui Ukrainan tukijoiden joukkoon.¹³ Nyssösen mukaan ”Suomut ovat pudonneet monen silmiltä viimeistään Unkarin hallituksen Nato-vetkuttelun aikana.”¹⁴ Sodan alun jälkeen perussuomalaiset eivät enää vähätelleet Unkarin ongelmia, vaan alkoivat jopa kritisoida Unkaria suoraan. Sodankin aikana perussuomalaisten Unkari-puheenvuorot välittivät monimutkaista sanomaa: vuonna 2025 perussuomalaisilta poliitikoilta alettiin taas kuulemaan muun muassa Unkarin maahanmuuttopolitiikkaa kehuvia puheita, mikä voi johtua mielenkiinnon vähenemisestä Ukrainan sotaa kohtaan.¹⁵ Unkari-puheenvuorojen sisältö on siis vaihdellut tilanteen mukaan.

1.2 Alkuperäisaineisto ja tutkimuskirjallisuus

Alkuperäisaineistona käytän 78:aa eduskunnan täysistuntopuheenvuoroa perussuomalaisilta kansanedustajilta vuosilta 2016–2026 ja seitsemää europarlamentin täysistuntopuheenvuoroa vuosilta 2018–2025. Eduskunnan täysistuntopuheenvuoroista valitsin tarkasteluun Orbánin valtaannoususta vuonna 2010 lähtien pidetyt puheet, joissa perussuomalaiset poliitikot ovat viitanneet Orbánin hallintoon merkityksellisellä tavalla. Ensimmäinen tällainen puhe on vuodelta 2016, jolloin elettiin pakolaiskriisiä ja Unkari alkoi maahanmuuttopolitiikkansa ansiosta esiintyä perussuomalaisten poliitikkojen puheissa. Pois ovat siis karsiutuneet puheenvuorot, joissa Unkari esiintyy ilman merkityksellistä yhteyttä Orbánin hallintoon. Ensimmäinen Unkaria käsittelevä europarlamentin täysistuntopuheenvuoro perussuomalaisilta on vuodelta 2018, ja niistä kaikki ovat liittyneet olennaisesti Orbánin järjestelmään. Olen lukenut vuoteen 2024 mennessä tehdyt puheet Parlamenttisammosta, josta löytyvät digitoidut täysistuntopuheenvuorot vuoteen 2024 asti.¹⁶ Vuodesta 2025 eteenpäin tehdyt puheet olen

¹³ Lahti ja Palonen 2023, passim.

¹⁴ Nyssönen 2024, 189, 270.

¹⁵ ”Puheenvuorot 2015–2024”. Parlamenttisammon verkkosivut. <<https://parlamenttisampo.fi/fi/speeches-2015-/faceted-search/table?page=0>>[Luettu 10.3.2026]; ”Keskustelut ja videot”. Euroopan parlamentin verkkosivut. <<https://www.europarl.europa.eu/plenary/fi/debates-video.html>> [Luettu 10.3.2026].

¹⁶ ”Puheenvuorot 2015–2024”. Parlamenttisammon verkkosivut. <<https://parlamenttisampo.fi/fi/speeches-2015-/faceted-search/table?page=0>>[Luettu 10.3.2026].

lukenut eduskunnan sivuilta.¹⁷ Europarlamentin täysistuntopuheenvuorot olen lukenut Euroopan parlamentin sivuilta.¹⁸

Olen valinnut eduskunnan täysistuntopuheenvuorot ja europarlamentin puheenvuorot alkuperäisaineistoksi, koska niissä kansalaisten edustajikseen valitsemat perussuomalaiset poliitikot ilmaisevat kantojaan ja muodostavat puolueen linjaa Unkarista. Toinen vaihtoehto alkuperäisaineistoksi olisi ollut esimerkiksi perussuomalaisten äänenkannattajan Suomen Uutisten Unkaria käsittelevät artikkelit, joita on lukuisia.¹⁹ Suomen Uutisten Unkari-uutisoinnissa pakolaiskriisistä lähtien esiintyvät pitkälti samat aiheet kuin poliitikkojen puheissa, mutta poliitikkojen puheenvuorojen voi ajatella edustavan paremmin puolueen virallista kantaa. Käytän tarkastelun tukena Heino Nyssösen artikkelia *Mallimaa vai demokratian irvikuva? Suomen Uutisten Unkari-kuva* vuodelta 2019, joka käsittelee Suomen Uutisten kirjoituksia Unkarista. Kyseinen artikkeli on ainoa perussuomalaisten Unkari-keskustelua käsittelevä aikaisempi tutkimus.²⁰

Käytän niin ikään Nyssösen teosta *Unkarilaisen autoritarismin nousu* ja Katalin Miklóssyn teosta *Demokratian rappio. Unkarin tiellä tulevaisuuteen?* muodostaakseni yleiskuvan Unkarista ja Orbánin hallinnosta.²¹ Lähdetekseni perussuomalaisista on Markku Jokisipilän teos *Perussuomalaiset Halla-ahon ja Purran linjalla*.²² Teos on herättänyt keskustelua muun muassa sen ymmärtämään pyrkivästä otteesta. Omasta mielestäni tällainen ote ei ole missään tapauksessa väärä, vaikka Jokisipilä ilmaiseekin teoksessaan asioita ajoittain poleemisesti. Ukrainan sodan vaikutuksen perussuomalaisten Unkari-suhtautumiseen arvioinnissa hyödynnän Yannick Lahden ja Emilia Palosen artikkelia *The impact of the Russia–Ukraine War on right-wing populism in Finland* ja Zoltán Ádámin artikkelia *Politicizing war: Viktor Orbán’s right-wing authoritarian populist regime and the Russian invasion of Ukraine*.²³ Nämä artikkelit avaavat hyvin perussuomalaisten ja Orbánin hallinnon erilaista suhtautumista Venäjään. Artikkelit löytyvät Gilles Ivaldin ja Emilia Zankinan toimittamasta teoksesta *The*

¹⁷ ”Haku: Valtioapäiväasiat ja -asiakirjat”. Eduskunnan verkkosivut.

<<https://www.eduskunta.fi/FI/search/Sivut/Vaskiresults.aspx>> [Luettu 10.3.2026].

¹⁸ ”Keskustelut ja videot”. Euroopan parlamentin verkkosivut.

<<https://www.europarl.europa.eu/plenary/fi/debates-video.html>> [Luettu 10.3.2026].

¹⁹ ”Haku: Unkari”. Suomen Uutisten verkkosivut. <<https://www.suomenuutiset.fi/haku/?q=Unkari>> [Luettu 9.3.2026].

²⁰ Nyssönen 2019.

²¹ Nyssönen 2024; Miklóssy 2024.

²² Jokisipilä 2021.

²³ Lahti ja Palonen 2023; Ádám 2023.

*Impacts of the Russian Invasion of Ukraine on Right-Wing Populism in Europe.*²⁴

Eduskuntapuheiden puhekontekstin analysoimisessa hyödynnän Kyösti Pekosen teosta *Puhe eduskunnassa.*²⁵

1.3 Kriittinen diskurssianalyysi parlamentaaristen puheiden tutkimuksessa

Tutkielmani menetelmä on kriittinen diskurssianalyysi, joka perustuu Norman Faircloughin teokseen *Discourse and Social Change.*²⁶ Tukena analyysissä käytän Arja Jokisen, Kirsi Juhilan ja Eero Suonisen teosta *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö,*²⁷ josta hyödynnän erityisesti käsitteleviä osia retoriikan analyysiä. Fairclough viittaa diskurssin käsitteellä siihen, että kielenkäyttö myös rakentaa sosiaalista todellisuutta, ei ainoastaan kuvaakaan sitä. Jokinen, Juhila ja Suoninen määrittelevät diskurssin vastaavasti verrattain eheäksi säännönmukaisten merkityssuhteiden systeemiksi, joka rakentuu sosiaalisissa käytännöissä ja samalla rakentaa sosiaalista todellisuutta, eli Faircloughin ilmaisuun luo, uusintaa ja muovaa sosiaalisia identiteettejä, sosiaalisia suhteita sekä tieto- ja uskomusjärjestelmiä.²⁸ Voi ajatella, että politiikka on diskurssien kamppailua, jossa omille merkityssuhteiden systeemeille pyritään saamaan hegemonia eli dominoiva asema politiikassa ja taloudessa sekä laajemminkin kulttuurissa.²⁹

Faircloughin diskurssianalyysi on kriittinen menetelmä: siinä on oletuksena joidenkin kätkeytyneiden valtarakennelmien olemassaolo, joita tutkimuksen keinoin paljastamalla voidaan muuttaa. Jokinen, Juhila ja Suoninen vertaavat kriittistä diskurssianalyysiä analyttiseen diskurssianalyysiin, jossa ei tehdä ennako-oletuksia alistussuhteiden olemassaolosta, vaan vasta analyysin jälkeen otetaan näihin suhteisiin kantaa. Heidän mukaansa kriittisessä diskurssianalyysissä kulttuuri ymmärretään aineistoa kehystävänä valtasuhteiden läpäisemänä kontekstina, kun taas analyttisessä diskurssianalyysissä kulttuuria ei nähdä tällä tavalla vallan kautta vaan se pyritään aluksi ”sulkeistamaan” pois. Kriittinen ja analyttinen suuntaus eivät kuitenkaan ole välttämättä toisiaan poissulkevia, vaan esimerkiksi kriittisessä diskurssianalyysissä voidaan aivan hyvin katsoa aineistoa avoimesti ja antaa

²⁴ Ivaldi ja Zankina 2023.

²⁵ Pekonen 2011.

²⁶ Fairclough 1992.

²⁷ Jokinen et al. 2016.

²⁸ Fairclough 1992, 3, 63–64, 231–238; Jokinen et al. 2016, alaluvut ”Merkityssysteemien kirjo” ja ”Toimijan kiinnittyneisyys merkityssysteemeihin”.

²⁹ Fairclough 1992, 91–92.

etukäteisoleutusten vastaisten tulosten nousta esille.³⁰ Pyrinkin Faircloughin kolmitasoista kriittistä menetelmää käyttäessäni olemaan analyttisen diskurssianalyysin tavoin avoin aineistolle. Kriittisen diskurssianalyysin etuna on kuitenkin kulttuurin ja vallan pitäminen tarkastelun keskiössä. Kriittisen diskurssianalyysin avulla voin luonnollisemmin tarkastella perussuomalaisten tapaa rakentaa sosiaalisia identiteettejä ja tieto- ja uskomusjärjestelmiä Unkaria käyttämällä, jossa keskeistä on ollut pyrkimys omien näkemysten hegemonisoimiseen ja tarvittaessa niiden asettaminen olemassa olevien hegemonioiden osaksi.

Faircloughin mukaan diskursseja voidaan tarkastella kolmella tasolla. Tekstuaalisella tasolla analysoidaan kielenkäyttöä, esimerkiksi sanastoa, vastuun asettamista ja puhujan läheisyyttä väitteisiin. Diskursiivisten käytäntöjen tasolla analysoidaan tekstin tuottamisen ehtoja, kuten genreä ja intertekstuaalisuutta. Sosiaalisten käytäntöjen tasolla taas tarkastellaan analysoitavaa diskurssia osana sosiaalisia ja institutionaalisia rakenteita sekä valtasuhteiden rakentumista. Tasot ovat osittain päällekkäisiä ja vuorovaikutuksessa keskenään: diskursiiviset ja sosiaaliset käytännöt vaikuttavat kielen ilmenemiseen tekstuaalisella tasolla, ja tekstuaalisen sekä diskursiivisen tason ilmiöt vaikuttavat sosiaalisiin käytäntöihin esimerkiksi uusintamalla tai muuttamalla valtasuhteita.

Aineistoni genre on parlamentaarinen puhe. Puhetta tuottavat perussuomalainen puolue ja sen edustajat kunkin parlamentin käytäntöjen mukaisesti. Pekosen mukaan eduskunnassa merkittävä osuus lainsäädäntötyöstä tehdään valiokunnissa, joten täysistuntopuheen tavoitteena katsotaan olevan lähinnä puhujan itsensä esille tuominen. Edustaja siis viestii äänestäjilleen ja puolueelleen olevansa uudelleenvalinnan arvoinen.³¹ Europarlamentissa edustajat huomioivat näiden asioiden lisäksi poliittisista viroista päättävän europarlamenttiryhmänsä. Yksi puheiden tavoite on tällöin äänestyspäätösten selittäminen, etenkin jos edustaja on äänestänyt europarlamenttiryhmänsä vastaisesti, jolloin puheella voidaan pyrkiä välttämään rangaistus.³² Vaikka täysistuntopuheita pitäisikin silkkana vaaliretoriikkana, ovat ne kuitenkin avoimuuden kannalta merkityksellisiä, sillä niissä puolueet viestivät kansalaisille linjaansa argumentoimalla lakiesitysten puolesta tai vastaan ja kritisoimalla tai puolustamalla toimeenpanovaltaa. Lisäksi jotkut edustajat kokevat, ettei valiokunnissa käsitellä heille tärkeitä aiheita, jolloin täysistunnot ovat tärkeä kanava asioiden

³⁰ Jokinen et al. 2016, alaluku ”Kriittisyys ja analyttisyys”.

³¹ Pekonen 2011, 14–25, 95–100; Slapin ja Proksch 2010, passim.

³² Slapin ja Proksch 2010, 333–335.

edistämiselle.³³ Parlamentaarisen puheen keskeinen aktiviteettityyppi on siis argumentointi, jota käsittelen tekstuaalisella tasolla.³⁴

Tutkija on tutkimusta tuottaessaan itsekin osa sosiaalisia käytäntöjä, joita hän diskurssianalyysin keinoin tutkii, ja hänen tulisi olla positioistaan tietoinen ja esittää ne myös tutkimuksen lukijoille.³⁵ Tämä on tärkeää etenkin, kun tutkitaan ajankohtaista ja tunteita herättävää aihetta, eli perussuomalaisia. Pyrinkin siis seuraavaksi selventämään omia lähtökohtiani ja pyrkimyksiäni. Tutkimusaiheeni on jo itsessään kriittinen perussuomalaisia kohtaan: demokratiaa, sananvapautta ja esimerkiksi seksuaalivähemmistöjen oikeuksia arvostavana henkilönä olen päättänyt tarkastella sitä, miten yksi Suomen suurimmista puolueista on puhunut kanssaan monilta osin ideologisesti samankaltaisesta EU-jäsenvaltion hallituksesta, joka on loukannut näitä arvostamiani asioita.³⁶ Tarkoitus ei ole kuitenkaan etsimällä etsiä todisteita perussuomalaisten mahdollisista autoritaarisista haaveista tai arvioida, yrittääkö perussuomalaiset viedä Suomea ”Unkarin tielle”. Tutkimuskirjallisuutta ja aineistoa lukiessani havaitsin, että tällaisia ajatuksia ei välttämättä ole edes mahdollista löytää eduskunnan tai europarlamentin täysistuntopuheenvuoroista, sillä ne ovat julkista puhetta medialle ja kansalaisille, eikä niissä voida olettaa käytävän reilua ja täysin avointa keskustelua.³⁷ Kielenkäyttö ei myöskään yksiselitteisellä tavalla kerro puhujan asenteista.³⁸ Julkisesta poliittisesta puheesta voi harkiten päätellä jotakin puhujan todellisista ajatuksista, mutta varsinkin tässä tapauksessa päättely on vaikeaa: jos perussuomalaiset haluaisi Unkarin mallin Suomeen, he eivät luultavasti kertoisi tätä suoraan. Pyrkimykseni ei siis ole näyttää, että perussuomalaiset haluavat tai eivät halua viedä Suomea Unkarin tielle, vaan pyrin tuottamaan tietoa heidän poliittisesta identiteetistään ja sen rakentamisesta.

Näistä lähtökohdista alan seuraavaksi analysoimaan aineistoa. Selvitän Faircloughin kolmitasoisien menetelmän avulla tutkimuskysymyksiini: miten perussuomalaiset on puhunut Unkarista ja missä konteksteissa, sekä mitä päämääriä Unkarista puhuminen on palvellut.

³³ Ibid., 333; Pekonen 2011, 100.

³⁴ Fairclough 1992, 232.

³⁵ Jokinen et al. 2016, alaluku ”Kielenkäyttö sosiaalisen todellisuuden rakentajana”.

³⁶ Nyssönen 2024, passim; Miklóssy 2024, passim.

³⁷ Pekonen 2011, 95–106.

³⁸ Jokinen et al. 2016, alaluku ”Retorisen diskurssianalyysin lähtökohtaoletukset”.

2 Perussuomalaiset ja Unkari Euroopan puolustajina

Vuonna 2015 pakolaiskriisinä tunnettu ilmiö ylsi Suomeen, ja perussuomalaiset alkoi puheissaan viitata Unkariin, joka harjoitti kireää maahanmuuttopolitiikkaa. Unkari vastusti EU:n taakanjakoon tarkoitettua pakolaisten uudelleensijoittamisohjelmaa ja järjesti kansanäänestyksen sitä vastaan, rakensi aidan etelärajalleen, kiristi merkittävästi turvapaikkapolitiikkaansa ja loi rajoituksia pakolaisia tukeville kansalaisjärjestöille.³⁹ Maahanmuuttokeskustelun rinnalle ilmaantui oikeusvaltiokeskustelu vuonna 2018, jolloin Euroopan komissio teki esityksen oikeusvaltiota koskevasta ehdollisuudesta annetusta asetuksesta, jossa oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen pyrittiin tekemään ehdoksi EU:n tukien saamiselle. Käytän jatkossa termiä ehdollisuusasetus.⁴⁰

Perussuomalaiset viittasi Unkariin ja oikeusvaltioon ahkerasti myös vastustaessaan EU:n seitsemän vuoden rahoituskehykseen sidottua elpymisväline NextGenerationEU:ta. Unkari uhkasi jumiuttaa rahoituskehyksen ja elpymisvälineen saadakseen itselleen myönnytyksiä ehdollisuusasetukseen.⁴¹ Tukien jäädyttämiseen EU:lla oli ehdollisuusasetuksen lisäksi valikoimassaan elpymisvälineen suurin ohjelma elpymis- ja palautumistukiväline RRF (Recovery and Resilience Facility), jolla voitiin pidättää varoja oikeusvaltio-ongelmien ja korruption nojalla, sekä yhteisiä säännöksiä koskeva asetus CPR (Common Provisions Regulation), jolla säännellään useita EU:n rahastoja.⁴²

Seuraavissa alaluvuissa käsittelen Unkarin hyödyntämistä maahanmuutto-, oikeusvaltio- ja elpymisvälinekeskusteluissa. Oikeusvaltiokeskustelu ilmeni maahanmuutto- ja elpymisvälinekeskustelujen osana, joten käsittelen sitä niiden osana. Alaluvussa 2.3 käsittelen tarkemmin kaikkia keskusteluja Faircloughin kolmannella eli sosiaalisten käytäntöjen tasolla.

2.1 Unkari maahanmuuttopolitiikan mallimaana

Aloitin tarkastelun tekstuaaliselta tasolta, mutta analyysin kohteena on myös diskursiivisten käytäntöjen tason ilmiöitä: parlamentaarisen puheen aktiviteettityyppi on argumentaatio, mikä

³⁹ Kriesi ja Moise 2025, 1719, 1732.

⁴⁰ Priebus 2022, 1692.

⁴¹ Blauburger ja Sedelmaier 2025, 384.

⁴² Scheppele ja Morijn 2025, 481–483; ”EU:n elpymisväline”. Valtiovarainministeriön verkkosivut. <<https://vm.fi/elpymisvaline>> [Luettu 11.4.2026]; ”Yhteisiä säännöksiä koskeva asetus”. Euroopan komission verkkosivut. <https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/funding-management-mode/common-provisions-regulation_en?prefLang=fi&etrans=fi> [Luettu 11.4.2026].

tarkoittaa muun muassa sitä, että tekstuaalisella tasolla analysoitavaan argumentointiin vaikuttaa se, millä tavoin edustajat ennakoivat puheen asettuvan intertekstuaalisiin ketjuihin mediassa ja äänestäjien keskuudessa.⁴³ Lisäksi monet retoriset keinot ovat myös interdiskursiivisia viittauksia. Tekstuaalisen tason jälkeen erittelen diskursiivisten käytäntöjen tasolla puheista nousseita diskursseja. En kiinnitä tarkempaa huomiota siihen, mitkä puheenvuorot on tehty perussuomalaisten ollessa vielä Sipilän hallituksessa ja mitkä sen siirryttyä oppositioon. Hallituksessa ollessaan perussuomalaiset kehuivat omia saavutuksiaan mutta myös vastuuttivat hallitusta tekemään lisätoimia. Oppositio-aikana hallitusta tietenkin kritisoitiin ja vastuuttaminen oli eksplisiittisempää. Europarlamenttipuheenvuorojen sisältö on pitkälti samansuuntaista, mutta niissä ei mainita Suomea, vaan asioista puhutaan yleisemmällä tasolla.

Maahanmuuttokeskustelun prosessityyppi eli tapahtumien kulku perussuomalaisten kuvaamana oli se, että yhteen suuntaan kulkevat EU ja valtiot jotka ”tietoisena poliittisena valintana haluavat lisätä itselleen maahanmuuton lukuisia ongelmia”⁴⁴ ja toiseen suuntaan kulkevat maahanmuuttokriittiset valtiot, kuten Unkari. Suomen hallituksen ja ”meidän” eli suomalaisten vastuulla on asemoida Suomi jälkimmäiseen joukkoon.⁴⁵ Laura Huhtasaaren mukaan tämä olisi ollut myös poliittisesti mahdollista: turvapaikanhakijoita käännättävä Unkari ei ole saanut EU:lta sanktioita, joten Suomikin voisi tehdä näin.⁴⁶ Unkaria käytettiin myös vähemmän yksilöitynä esimerkkinä osana jotakin maajoukkoa.⁴⁷

Argumentaation vastinparina ovat siis liberaali EU ja konservatiiviset voimat jäsenmaissa. Eurooppa ei nauti kansojen luottamusta⁴⁸, mutta Unkarin hallitus nauttii: Huhtasaaren mukaan Unkari vastusti islamisaatiota toisin kuin muu Eurooppa, eli ”Unkari toimii toisin — mahtaa

⁴³ Fairclough 1992, 130–131.

⁴⁴ VP 2018 – istunto 123 – puhe 36 (Laura Huhtasaari), 29.11.2018
<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2018_1_123_036>.

⁴⁵ VP 2016 – istunto 70 – puhe 164 (Jani Mäkelä), 16.6.2016
<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2016_1_070_164>.

⁴⁶ VP 2016 – istunto 135 – puhe 148 (Laura Huhtasaari), 15.12.2016
<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2016_1_135_148>; VP 2016 – istunto 135 – puhe 178 (Laura Huhtasaari), 15.12.2016 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2016_1_135_178>.

⁴⁷ Vp 2019 – istunto 38 – puhe 8 (Jussi Halla-aho), 26.9.2019 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2019_1_038_008>; VP 2020 – istunto 18 – puhe 6 (Sebastian Tynkkynen), 5.3.2020
<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2020_1_018_006>; Vp 2018 – istunto 157 – puhe 40 (Toimi Kankaanniemi), 12.2.2019 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2018_1_157_040>.

⁴⁸ Vp 2018 – istunto 157 – puhe 40 (Toimi Kankaanniemi), 12.2.2019
<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2018_1_157_040>.

Unkarin kansa olla ylpeä johtajistaan”⁴⁹. Teuvo Hakkarainen halusi maahanmuuton suhteen, että ”Tehdään sillä samalla tavalla kuin Unkarissa Orbán on tehnyt — sai vaalivoiton, koska piti vaalilupauksensa, sen, mitä kansalle lupasi, sai vaalivoiton, eikä ole ongelmia.”⁵⁰

Maahanmuuttoaiheesta hieman poiketen Hakkaraisen mukaan suomalaisilla on oikeus tulla kuulluksi eurojäsenyydestä kansanäänestyksen muodossa⁵¹, ja Huhtasaari vaati hallitusta kunnioittamaan demokratiaa ja tuomaan YK:n GCM-siirtolaissopimuksen (Global Compact for Migration) eduskunnan täysistunnon käsittelyyn.⁵² Vastinparista konservatiiviset voimat edustavat täten demokratiaa ja kansan tahtoa.

Keskeisenä argumentaation tehokeinona puheenvuoroissa oli yleisesti hyväksyttävien asioiden puolella oleminen, joka on poliittisissa puheissa tyypillistä.⁵³ Esimerkiksi Huhtasaari viittasi länsimaisiin arvoihin ja länsimaisen yhteiskunnan normeihin.⁵⁴ Jussi Halla-aho taas yhdisti tiukan turvapaikkapolitiikan hybridivaikuttamisen vastustamiseen.⁵⁵ Halla-aho teki tässä puheessa kuitenkin myös riskialttiin valinnan sanoessaan, että lainsäädäntöä on uskallettava tulkita luovasti ja on toimittava tarvittaessa Unkarin tavoin häikäilemättömästi invaasion ja kansainvaellusten estämiseksi. Puhe lainsäädännön luovasta tulkinnasta ja häikäilemättömyydestä varsinkin puheessa, jossa myös kehutaan nimenomaan Unkarin maahanmuuttopolitiikkaa saattaa olla yleisen hyväksyttävyyden rajamailla. Halla-aho kuitenkin luultavasti tiedosti erilaisten yleisöjen olemassaolon, eikä tämän puheenvuoron tarkoitus ollut välttämättä vedota niihin, joille oikeusvaltioperiaatteet ovat erityisen tärkeitä. Toisaalta turvallisuus, jota Halla-ahon mukaan tällä tavalla toimittaessa puolustettaisiin, on yleisesti hyväksyttävä asia.

Viittaukset yleisesti hyväksyttäviin asioihin kertovat samalla siitä, että perussuomalaiset ennakoivat puheiden asettumista intertekstuaalisiin ketjuihin mediassa ja äänestäjien keskuudessa, jolloin puheilla tietenkin pyrittiin luomaan mahdollisimman positiivinen kuva

⁴⁹ VP 2017 – istunto 83 – puhe 12 (Laura Huhtasaari), 7.9.2017
<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2017_1_083_012>.

⁵⁰ Vp 2018 - istunto 77 - puhe 91 (Teuvo Hakkarainen), 4.9.2018
<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2018_1_077_091>.

⁵¹ VP 2016 – istunto 45 – puhe 114 (Teuvo Hakkarainen),
28.4.2016 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2016_1_045_114>.

⁵² VP 2018 – istunto 111 – puhe 18 (Laura Huhtasaari), 8.11.2018
<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2018_1_111_018>.

⁵³ Jokinen et al. 2016, alaluku ”Kaikki ovat hyvällä asialla”.

⁵⁴ VP 2017 – istunto 83 – puhe 12 (Laura Huhtasaari), 7.9.2017
<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2017_1_083_012>.

⁵⁵ VP 2021 – istunto 139 – puhe 55 (Jussi Halla-aho), 24.11.2021
<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2021_1_139_055>.

puhujasta ja väistämään mahdollista kritiikkiä.⁵⁶ Tällöin erityisesti Huhtasaaren viittaukset länsimaisiin arvoihin saattoivat olla keino suojata perussuomalaisia kritiikiltä siitä, että he kehuivat autoritaarista politiikkaa toteuttavaa Unkaria. Samalla ne ovat pyrkimys muovata ”länsimaisten arvojen” merkitystä konservatiiviseen ja maahanmuuttokriittiseen suuntaan.

Tukeakseen Unkariin nojaavia maahanmuuttoargumenttejaan perussuomalaiset osallistuivat Unkarin ympärillä pyörineeseen oikeusvaltiokeskusteluun. Halla-ahon mukaan Unkarin ongelmat olivat olemassa jo liberaalin johdon aikana ja niitä on muissakin jäsenmaissa.⁵⁷ Halla-aho pyrki siis siirtämään vastuun Unkarin oikeusvaltiorikkomuksista pois Orbánin hallinnolta. Samalla hän myös ennakoiki intertekstuaalisten ketjujen kautta tulevaa kritiikkiä: ”Se, että me puhumme oikeusvaltioperiaatteen politisoimisesta, ei tarkoita sitä, että me pitäisimme korruptiota tai oikeuslaitoksen toimintaan puuttumista poliitikkojen taholta jotenkin konservatiivisena politiikkana tai hyväksyttävänä asiana.”⁵⁸ Vuonna 2018 europarlamentissa äänestettiin Judith Sargentinin raportista, jonka tarkoituksena oli selvittää, rikkooko Unkari EU:n keskeisiä arvoja. Perussuomalaisten mepit Halla-aho ja Pirkko Ruohonen-Lerner äänestivät raporttia vastaan.⁵⁹ Halla-aho selitti äänestyspäätöstään sanomalla, että Unkarin hallituksen todellinen synty EU:n silmissä on se, että se haluaa suojella maataan massamaahanmuutolta.⁶⁰

Perussuomalaisten mukaan EU:ta ei siis todellisuudessa kiinnostanut Unkarin oikeusvaltiorikkomukset, vaan se vainosi Unkaria tämän konservatiivisen politiikan vuoksi, eikä Unkarilla ollut tarpeeksi vaikutusvaltaa vastustaa vainoa.⁶¹ He erottivat Unkarin negatiiviset piirteet sen positiivisista piirteistä, vähätelivät negatiivisia piirteitä ja syyttivät EU:ta vainosta. Näin he pystyivät käyttämään Unkaria positiivisena esimerkkinä maahanmuuttopolitiikasta ja väistämään samalla itseensä kohdistuvaa kritiikkiä Unkarin kehumisesta.

⁵⁶ Fairclough 1992, 130–131.

⁵⁷ VP 2020 – istunto 155 – puhe 78 (Jussi Halla-aho), 1.12.2020

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2020_1_155_078>; Laura Huhtasaari (ID, Suomi), 6.4.2022

<https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-9-2022-04-06-INT-3-225-0000_FI.html>.

⁵⁸ VP 2020 – istunto 155 – puhe 78 (Jussi Halla-aho), 1.12.2020

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2020_1_155_078>.

⁵⁹ Nyssönen 2019.

⁶⁰ Jussi Halla-aho (ECR, Suomi), 11.9.2018 <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2018-09-11-INT-2-378-0000_EN.html>.

⁶¹ Laura Huhtasaari (ID, Suomi), 6.4.2022 <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-9-2022-04-06-INT-3-225-0000_FI.html>.

Oikeusvaltiokeskustelu laajeni maahanmuuttokytöksistä myös esimerkiksi sananvapauskeskusteluun, jossa perussuomalaiset pyrki muovaamaan keskustelun agendaan Suomessa tapahtuviin vapauden loukkauksiin. Jani Mäkelä kysyi vuonna 2020 keskustelussa Juha Mäenpään syytesuojan poistamisesta väitetyn vihapuheen takia⁶², miltä näyttäisi, jos Unkarissa poliittinen vastustaja poliisin riveissä tutkisi poliittisen vastustajansa puheita ja kirjoituksia sananvapausrikoksissa. Vastauksena perussuomalaisten ryhmästä kuului, että oikeusvaltio olisi uhattuna.⁶³ Aiemmin samassa keskustelussa Halla-aho sanoi, että ”Totalitaristisia pyrkimyksiä on syytä vastustaa silloinkin, kun ne palvelevat omia poliittisia mieltymyksiä, ja muuallakin kuin Unkarissa ja Puolassa.”⁶⁴ Halla-aho viittasi tähän keskusteluun myöhemmin vastatessaan Petteri Orpon kysymykseen siitä, miten perussuomalaiset suhtautuisivat siihen, jos Suomessa loukattaisiin Unkarin tai Puolan tavoin sananvapautta. Halla-aho muistutti, että kokoomus äänesti Mäenpään syytesuojan poistamisen puolesta, ja totesi perussuomalaisten olevan huolissaan ”tällaisesta kehityksestä” myös Suomessa.⁶⁵ Vuonna 2022 Mäkelä sanoi, että Suomessa käynnissä oleva oikeudenkäynti Raamatun siteeraamisesta herättää negatiivista kansainvälistä huomiota muun muassa Unkarissa ja Yhdysvalloissa, ja että kyseessä on ihmisoikeuskysymys.⁶⁶ Näissä puheenvuoroissa perussuomalaiset pyrki muovaamaan oikeusvaltiokeskustelun agendaan siihen, että Suomessakin vapaus on uhattuna.

Johdannossa kirjoitin siitä, että julkisesta poliittisesta puheesta voi olla vaikeaa tai mahdotonta päätellä puhujan todellisia asenteita. Oikeusvaltiokeskustelussa tämä ilmenee, kun tarkastelen modaliteettia eli puhujan läheisyyttä väitteisiin.⁶⁷ Perussuomalaisten väitteet Unkarin oikeusvaltiotilanteesta olivat lausetasolla kategorisia, eli niissä ilmaistiin ehdottomasti, että Unkarin ongelmat olivat olemassa jo liberaalin johdon aikana, ongelmia on muuallakin, ja EU todellisuudessa vainoaa Unkaria. Laajemmalla tasolla perussuomalaiset ei kuitenkaan sitoutunut erityisen vahvasti mihinkään tiettyyn kantaan Unkarin oikeusvaltiorikkomuksista, eli perussuomalaiset poliitikot eivät tuominneet niitä, mutta eivät

⁶² ”Eduskunta ei antanut lupaa syyttää perussuomalaisten Mäenpäättä – Halla-ahon mukaan asian käsittely ”häpeällinen farssi”, näin kansanedustajat äänestivät” *Yle*, 26.6.2020. <<https://yle.fi/a/3-11418220>> [Luettu 10.4.2026].

⁶³ Vp 2020 - istunto 102 - puhe 77 (Jani Mäkelä), 24.6.2020 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2020_1_102_077>.

⁶⁴ Vp 2020 - istunto 102 - puhe 54 (Jussi Halla-aho), 24.6.2020

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2020_1_102_054>.

⁶⁵ Vp 2020 - istunto 155 - puhe 60 (Jussi Halla-aho), 1.12.2020

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2020_1_155_060>.

⁶⁶ Vp 2022 - istunto 10 - puhe 104 (Jani Mäkelä), 16.2.2022 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_010_104>.

⁶⁷ Fairclough 1992, 158–162, 236.

myöskään kiistäneet tai suoranaisesti puolustaneet niitä. Tämä sitoutumattomuus tekee puheiden tulkinnasta haastavaa: esimerkiksi Halla-ahon ilmaisu totalitarististen pyrkimysten vastustamisesta muuallakin kuin Puolassa ja Unkarissa voi olla agendanmuovauksen lisäksi yritys ilmaista, että Puolan ja Unkarin kehitys on niin itsestäänselvästi paheksuttavaa, että perussuomalaisten ei tarvitse sitä erikseen kritisoida. Sitoutumattomuus ja keskustelun siirtäminen pois Unkarista kertovat siitä, että perussuomalaisille ensisijaista on Unkarin hyödyntäminen oman poliittisen linjansa ilmaisussa.

Maahanmuuttopuheenvuorot edustivat maahanmuuttokriittistä diskurssia, jossa perussuomalaiset käytti Unkaria positiivisena esimerkkinä.⁶⁸ EU-kriittisellä oikeusvaltiodiskurssillaan perussuomalaiset pyrki legitimoimaan Unkarin harjoittamaa maahanmuuttopolitiikkaa ja viemään legitimitettä EU:lta ja liberaaleilta. He myös käyttävät interdiskursiivisesti konservatiiveja vastaan esitettyä kritiikkiä kääntäen sen liberaaleja kohti: oikeusvaltio, sananvapaus ja ihmisoikeudet ovat kyllä uhattuna, mutta myös liberaalien toimesta ja Suomessa. Unkarin käyttäminen viestii siitä, että nämä puheenvuorot ovat osa autonomiaa korostavaa isänmaiden Eurooppa -diskurssia, jossa asetetaan vastakkain EU-jäsenmaiden kansallismieliset ja liberaalit voimat.⁶⁹ Tiivistäen on olemassa maita kuten Unkari, jotka säilyttävät autonomiansa, eivät hyväksy esimerkiksi YK:n siirtolaissopimusta ja EU:n päättämättömyyden ja löysän linjan vuoksi ottavat asiat, kuten maahanmuuttopolitiikan, omiin käsiinsä. Erittelen isänmaiden Eurooppa -diskurssia tarkemmin alaluvuissa 2.2 ja 2.3.

2.2 Elpymisvälinekeskustelu

Elpymisvälinekeskustelun aikana ilmaisut Unkarista monimutkaistuvat. Perussuomalaiset jatkoi oikeusvaltiokeskustelua, mutta Unkari alkoi esiintyä puheenvuoroissa myös korruptoituneena nettosaajana, jolle ei pitäisi antaa rahaa. Puheissa oli myös syvällisempiä pohdintoja EU:n luonteesta.

⁶⁸ Vp 2018 - istunto 77 - puhe 66 (Laura Huhtasaari), 4.9.2018, <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2018_1_077_066>; VP 2018 – istunto 12 – puhe 9 (Mika Niikko), 23.2.2018. <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2018_1_012_009>; Vp 2018 - istunto 87 - puhe 131 (Juho Eerola), 20.9.2018 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2018_1_087_131>; Laura Huhtasaari (ID, Suomi), 6.7.2021 <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-9-2021-07-06-INT-2-318-0000_FL.html>.

⁶⁹ Jokisipilä 2021, 78.

Perussuomalaiset kritisoi jo vuonna 2018 komission ehdotusta ehdollisuusasetuksesta.⁷⁰ Ville Tavion mukaan jäsenvaltion oikeusjärjestelmän vakaviin ongelmiin voitaisiin puuttua keskustelemalla ja kansainvälisellä painostuksella, ei ”kiristämällä näitä demokraattisesti valittujen maiden hallituksia” ja puuttumalla ”itsenäisiksi tarkoitettujen kansakuntien sisäpolitiikkaan”.⁷¹ Vuonna 2021 elpymisvälineen hyväksynnän jälkeen Jani Mäkelä kritisoi EU:n jäädytystyökaluja sanomalla, että ”Oikeusvaltiokulttuuri ei ole identtinen kaikissa 28 EU-jäsenvaltiossa, ja sen yhtenäistäminen ei onnistu sitomalla EU-budjetista tulevia varoja oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen”, ja että oikeusvaltioperiaatteen määrittelyssä ja juridisessa merkityksessä on ”jäsenmaiden välillä tulkintaeroja”. Mäkelä siis vähätteli Unkarin oikeusvaltiorikkomuksia vetoamalla tulkintaeroihin. Hän ei myöskään ilmeisesti näe oikeusvaltioperiaatetta EU-tukien ehtona vaan EU:n sortokeinona, sillä hän ehdottaa, että mielekkäämpää olisi muuttaa tukien saamisen ehtoja ja kytkeä ne enemmänkin korrupioon.⁷² Halla-aho vielä siirsi keskustelua ehdoista vapaaseen kehitysapuun: ”Me jostain syystä olemme valmiita vaatimaan esimerkiksi Unkarilta paljon enemmän aikuismaista käytöstä kuin Afrikan mailta, ja mielestäni se ehkä kertoo vähän meidän suhtautumisestamme Afrikan maissa asuviin ihmisiin.”⁷³ Tämä oli taas viittaus vastustajien tekopyhyteen, ja me-pronominista huolimatta vihjaus siitä, että perussuomalaisten vastustajat ovat rasisteja.

Todellisen vastuun oikeusvaltiorikkomuksista perussuomalaiset asetti jälleen vastustajilleen ja EU:lle: oikeasti yhteistä velkaa ja yhteisvastuuta tarkoittava elpymisväline rikkoo oikeusvaltioperiaatetta, vaikka Unkaria syytetään rikkomuksista.⁷⁴ Muut puolueet kritisoivat perussuomalaisten harjoittamaa viivytykskeskustelua elpymisvälineestä, mihin perussuomalaiset vastasi mielenkiintoisilla viittauksilla Unkariin.⁷⁵ Leena Meren mukaan ”Sananvapauden rajoitus ja arvostelu oppositiota kohtaan kuulostaa Puolalta ja Unkarilta”⁷⁶, ja ”Kyllä tässä nyt tulee mieleen Unkarin ja Puolan tie, että oppositiota aletaan hiljentämään,

⁷⁰ VP 2018 – istunto 48 – puhe 22 (Laura Huhtasaari), 9.5.2018

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2018_1_048_022>; Vp 2019 - istunto 16 - puhe 288 (Sebastian Tynkkynen), 12.6.2019 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2019_1_016_288>.

⁷¹ Vp 2018 - istunto 170 - puhe 16 (Ville Tavio), 5.3.2019 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2018_1_170_016>.

⁷² Vp 2021 - istunto 125 – puhe 154 (Jani Mäkelä), 27.10.2021 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2021_1_125_154>.

⁷³ Vp 2022 - istunto 121 - puhe 170 (Jussi Halla-aho), 10.11.2022 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_121_170>.

⁷⁴ Vp 2020 - istunto 109 - puhe 38 (Jussi Halla-aho), 9.9.2020 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2020_1_109_038>; Vp 2021 - istunto 9 - puhe 144 (Tom Packalén), 16.2.2021 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2021_1_009_144>.

⁷⁵ Vp 2021 - istunto 57 - puhe 296 (Tom Packalén), 12.5.2021 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2021_1_057_296>.

⁷⁶ Vp 2021 - istunto 57 - puhe 495 (Leena Meri), 12.5.2021 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2021_1_057_495>.

jotta he eivät veisi hallituksen aikaa.”⁷⁷ Mika Niikon puheen välihuudossaan Halla-aho sanoi tilanteen kuulostavan unkarilaiselta meiningiltä.⁷⁸

Nämä ilmaisut kuulostavat sellaisenaan sitoutumiselta väitteeseen siitä, että Unkarissa ja Puolassa rikotaan oikeusvaltioperiaatteita. Tulkitsen ne kuitenkin ennen kaikkea interdiskursiivisiksi viittauksiksi poliittisten vastustajien ilmaisuihin, jotka perussuomalaiset poliitikot käänsivät vastustajiaan vastaan, sitoutumatta vieläkkään Unkarin suhteen mihinkään tiettyyn kantaan, sillä muissa puheenvuoroissa he olivat edelleen syyttäneet EU:ta Unkarin vainoamisesta. Muista perussuomalaisista poiketen Sebastian Tynkkynen sitoutui selkeästi väitteeseen siitä, että juuri Fidesz on venyttänyt oikeusvaltiota Unkarissa, vaikka yhdistikin myös kokoomuksen Fideszin joukkoon. Kokoomus ja Fidesz kuuluivat tässä vaiheessa molemmat europarlamenttiryhmä EPP:hen.⁷⁹ Tämä puheenvuoro Tynkkyseltä oli yli kahdeksan tuntia pitkä, joten en lukenut sitä kokonaan.

Vuonna 2018 Mäkelä vihjasi, että Unkarissa ei kenties olekaan oikeasti korruptiota: Puolaa ja Unkaria yritetään rangaista poliittisin perustein käynnistetyin oikeusvaltioprosessein, ”...kun taas esimerkiksi Romanian tapauksessa kysymys korruptiosta lienee faktisella tasolla aito, eli siellä sitä korruptiota on, mihin pitäisi puuttua.”⁸⁰ Elpymisvälinekeskustelussa perussuomalaiset kuitenkin alkoi kiinnittää huomiota myös Unkarin korruptioon: joissain puheenvuoroissa Unkari esiintyi ainoastaan yhtenä korruptoituneena nettosaajana, jolle ei pitäisi mennä elpymisrahoja⁸¹, joissain puheenvuoroissa taas kritisoiin vastustajia siitä, että he haluavat antaa Unkarille rahaa, kun taas perussuomalaiset ei halua.⁸² Tämä kertoo luultavasti aidosta pyrkimyksestä estää elpymisrahojen meno myös Unkarille, jonka korruptioon perussuomalaiset vaikutti kiinnittävän aikaisempaa enemmän huomiota. Kyseessä

⁷⁷ Vp 2021 - istunto 57 - puhe 531 (Leena Meri), 12.5.2021 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2021_1_057_531>.

⁷⁸ Vp 2021 - istunto 57 - puhe 539 (Mika Niikko), 12.5.2021 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2021_1_057_539>.

⁷⁹ Vp 2021 - istunto 57 - puhe 535 (Sebastian Tynkkynen), 12.5.2021

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2021_1_057_535>.

⁸⁰ Vp 2018 - istunto 170 - puhe 14 (Jani Mäkelä), 5.3.2019 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2018_1_170_014>.

⁸¹ VP 2021 – istunto 56 – puhe 142 (Mikko Lundén), 12.5.2021

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2021_1_056_142>; Vp 2021 - istunto 57 - puhe 72 (Jari Ronkainen), 12.5.2021

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2021_1_057_072>; VP 2021 – istunto 57 – puhe 367 (Lulu Ranne), 12.5.2021

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2021_1_057_367>; Vp 2022 - istunto 49 - puhe 28 (Toimi Kankaanniemi),

4.5.2022 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_049_028>.

⁸² Vp 2020 - istunto 155 - puhe 74 (Jussi Halla-aho), 1.12.2020

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2020_1_155_074>; Vp 2020 - istunto 155 - puhe 65 (Riikka Purra), 1.12.2020

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2020_1_155_065>; Vp 2020 - istunto 155 - puhe 36 (Jussi Halla-

aho), 1.12.2020 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2020_1_155_036>; Vp 2021 - istunto 6 - puhe 30 (Jani Mäkelä),

10.2.2021 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2021_1_006_030>; Vp 2022 - istunto 74 - puhe 3 (Jani Mäkelä),

16.6.2022 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_074_003>; VP 2021 – istunto 125 – puhe 140 (Jani Mäkelä),

27.10.2021 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2021_1_125_140>.

oli kuitenkin myös todennäköisesti vastustajien vakuuttaminen siitä, että perussuomalaiset ei ole niin suomettunut Unkarin suhteen, sekä vastustajien syyttäminen tekopyhyydestä, kun he väitetysti haluavat antaa Unkarille rahaa. Muutamassa puheenvuorossa Unkaria käytettiin myös positiivisena esimerkkinä; Suomi olisi voinut neuvotella maksuhelpotuksia Unkarin tavoin tai kieltäytyä elpymispaketista.⁸³ Unkari-ilmaisut alkoivat vaikuttaa jo monitahoisilta: Unkaria siis vainottiin, mutta se oli myös vain yksi korruptoitunut nettosaaja, joka tosin toimi esimerkillisellä tavalla neuvotellessaan itselleen etuja.

Viivytyskeskustelussaan perussuomalaiset laajensi perspektiiviä laajempaan EU:n luonteen pohdintaan. Nostan tällaisista puheenvuoroista esiin neljä hedelmällisintä.⁸⁴ Näissä puheenvuoroissa Unkari mainitaan jokaisessa vain muutaman kerran yhtenä EU-kriittisenä maana, mutta ne ovat perussuomalaisten Unkarin hyödyntämisen kontekstin kannalta olennaisia puheenvuoroja, koska Unkarista puhuminen on osa näiden puheiden tarkemmin sanoittamaa isänmaiden Eurooppa-diskurssia. Myös Tynkkysen kahdeksan tunnin puhe kuuluu tähän joukkoon, mutta en tarkastele sitä tässä sen pituuden vuoksi.

Näissä puheissa olennaisena teemana oli, että EU on siirtynyt pois juuriltaan; esimerkiksi Halla-ahon mukaan Länsi-Eurooppa ei ole enää sitä, mitä kommunismin ikeen alla eläneet kansat halusivat. Lisäksi Mäkelän mukaan monet EU-myönteisetkin vastustavat elpymisvälinettä, koska EU on muuttunut sellaiseksi, mitä sen ei pitänyt olla. Kaikissa puheissa EU:ta verrattiin Neuvostoliittoon, Mäkelän puheessa yhdellä sanalla hänen kutsuessaan EU:ta kolhoosiksi. Vallin kytki elpymispaketin neuvostotasavaltojen välisiin tulonsiirtoihin. Itänaapuri-teemaa Mäkelä jatkoi lyttämällä argumentit siitä, että EU toisi turvaa Venäjää vastaan ja vihjasi, että Natossa Suomi olisi turvassa. Hän myös sanoi EU:n olevan kyvytön Ukraina-asiassa ja pakotteiden asettamisessa Venäjälle. Myös Halla-aho kritisoi elpymispaketin puolustamista turvallisuuspolitiikkaan ja Venäjään vetoamisella. Verratessaan EU:ta Neuvostoliittoon ja kritisoimalla sen kykyä vastata Venäjän uhkaan perussuomalaiset sanoo, että vastustamalla EU:ta Suomi ikään kuin kaksinkertaisesti

⁸³ Vp 2021 - istunto 53 - puhe 34 (Mika Niikko), 6.5.2021 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2021_1_053_034>; Vp 2021 - istunto 57 - puhe 86 (Mari Rantanen), 12.5.2021 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2021_1_057_086>; VP 2021 - istunto 57 - puhe 60 (Tom Packalén), 12.5.2021 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2021_1_057_060>; VP 2020 - istunto 157 - puhe 21 (Jussi Halla-aho), 3.12.2020 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2020_1_157_021>.

⁸⁴ Vp 2021 - istunto 57 - puhe 401 (Jussi Halla-aho), 12.5.2021 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2021_1_057_401>; Vp 2021 - istunto 55 - puhe 393 (Jani Mäkelä), 11.5.2021 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2021_1_055_393>; Vp 2021 - istunto 55 - puhe 455 (Veikko Vallin), 11.5.2021 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2021_1_055_455>; Vp 2021 - istunto 57 - puhe 50 (Mauri Peltokangas), 12.5.2021 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2021_1_057_050>.

puolustautuisi itänaapurია vastaan. Viimeisinä silauksina itänaapuri-retoriikasta olivat Mäkelän Tuntematon sotilas -sitaatit joulukaloista ja ”yhdenestätoista”, joka olikin nyt elvytyspaketti eikä ryssä. Itänaapuri-viittauksillaan perussuomalaiset hyödynsi Suomen kulttuurista avaintermistöä.⁸⁵

Laajemmin kyse oli Peltokankaan sanoin siitä, että EU on muuttunut karikatyyriksi siitä, mitä eurooppalaisuus todella on. Kuten Huhtasaari aikaisemmin, hänkin viittasi länsimaisiin arvoihin, jotka hän yhdisti kristilliseen yhtenäiskulttuuriin. Halla-aho taas kutsui monikulttuurisuutta ja ”sateenkaarirummutusta” niin sanotuiksi eurooppalaisiksi arvoiksi. Länsimaiset tai eurooppalaiset arvot ovat Euroopassa ja Suomessakin kulttuurinen avaintermi, joka on altis käytölle hegemoniakamppailuissa.⁸⁶ Kaikki haluavat tällaisen yleisesti hyväksyttävän kulttuurisen avaintermin tarkoittavan yleisessä keskustelussa juuri sitä, mitä he itse ajattelevat sen tarkoittavan. Halla-ahon mukaan ”Yksi yleinen kysymys Länsi-Euroopassa on ollut se, miksi nämä maat [Puola ja Unkari] eivät nyt jaa niin sanottuja eurooppalaisia arvoja, vaikka ne vain parikymmentä vuotta sitten janosivat niitä ja halusivat niiden piiriin.” Hän siis vihjasi, että esimerkiksi Unkari edustaisi todellisia eurooppalaisia arvoja, jotka EU on hylännyt.

Peltokangas sanoitti suoraan perussuomalaisten EU-politiikan tavoitteet. Pidemmän aikavälin strategisena tavoitteena perussuomalaiset näki hänen mukaansa hallitun EU-eron. Lyhyellä aikavälillä taas Suomi voisi olla kriittisten EU-maiden liittoumassa kokoaan suurempana vaikuttaa siihen, että EU:n institutionaalisella tasolla vahvistetaan hallitustenvälisyyttä. Lopuksi hän kiteytti: ”Tavoitteena tulee olla unionin federalististen rakenteiden purkaminen ja siirtyminen kohti isänmaiden Eurooppaa.” Isänmaiden Eurooppa -diskurssin olennaisia osia ovat puheissa esille tulleet argumentit siitä, että EU on siirtynyt pois juuriltaan ja rikkoo omia sääntöjään, sekä hegemoniakamppailu länsimaisten ja eurooppalaisten arvojen sisällöstä. Olennaista ovat myös itse isänmaat, joista Unkari on yksi perussuomalaisten runsaasti hyödyntämä esimerkki.

2.3 Isänmaiden Eurooppa -diskurssi

Olen tarkastellut puheenvuoroja Faircloughin kahdella ensimmäisellä tasolla, eli tekstuaalisella ja diskursiivisten käytäntöjen tasoilla. Seuraavaksi tarkastelen niitä sosiaalisten

⁸⁵ Fairclough 1992, 236.

⁸⁶ Fairclough 1992, 190.

käytäntöjen tasolla, jolla on tarkoitus katsoa diskursseja osana laajempaa ideologisten ja hegemonisten suhteiden tasoa, sekä diskurssien vaikutuksia näihin suhteisiin.⁸⁷ Olen eritellyt päädiskurssiksi isänmaiden Eurooppa -diskurssin, jossa perussuomalaiset viittasi Unkariin enimmäkseen positiivisesti kriittisenä EU-maana. En kuitenkaan tee syväluotausta perussuomalaisten EU-kritiikkiin, vaan tarkastelen diskurssia erityisesti Unkarin hyödyntämisen osalta. Pohdin, miten juuri Unkarista puhuminen vaikuttaa tieto- ja uskomusjärjestelmiin sekä sosiaalisiin identiteetteihin.

Isänmaiden Eurooppa -termi on peräisin ylikansallisuutta vastustaneelta entiseltä Ranskan presidentiltä Charles de Gaullelta.⁸⁸ Puheiden perusteella perussuomalaisten isänmaiden Eurooppa -diskurssin keskeinen osa on ylikansallisuuden vastustamisen lisäksi ajatus siitä, että EU ei enää edusta todellisia länsimaisia ja eurooppalaisia arvoja, ja että Orbánin Unkari edusti niitä kenties paremmin, ainakin joiltain osin. Perussuomalaiset ei ole puhunut illiberalismista, mutta Orbánin illiberalismissa⁸⁹ oli samoja piirteitä kuin perussuomalaisten puheissa: se erotettiin antiliberalismista, ja sanottiin, että pyritään säilyttämään liberalismiin hyvät puolet, mitä nykyliberaalit eivät tee. Samaa ajoi takaa perussuomalaiset puhuessaan demokratiasta, sananvapaudesta ja oikeusvaltiosta. Jokisipilän mukaan Halla-aho tulee ajattelussaan lähelle Yoram Hazonyn ”liberaalia imperialismia”, jonka mukaan liberalismi on todellisuudessa epäliberaalia. Jokisipilän mukaan perussuomalaiset ei olekaan hyökännyt EU:n perusarvoja vastaan, mutta kylläkin arvostellut unionia itseään näiden perusarvojen, kuten demokratian, vapauden ja oikeusvaltioperiaatteen polkemisesta.⁹⁰ Haastan tätä väitettä toteamalla, että eihän juuri kukaan sanoisi vastustavansa näitä periaatteita, mutta kaikki pyrkivät omimaan tällaiset hyvät asiat omaan käyttöönsä.

On kuitenkin vaikea sanoa, mitä perussuomalaiset todella ajatteli Unkarin oikeusvaltiotilanteesta, eikä se olekaan tavoitteeni. Kuten alaluvussa 1.3 kirjoitin, kielenkäyttö ei yksiselitteisellä tavalla kerro puhujan asenteista. Sitä voi kuitenkin analysoida, miltä asia näytti puheissa. Ainakin suhtautumisessaan maahanmuuttoon ja konservatiivisten arvojen edustajana Unkari näyttäytyi perussuomalaisille todellisen eurooppalaisuuden mallina. Oikeusvaltiokysymys oli kuitenkin perussuomalaisille vaikea. Toisaalta myönnettiin

⁸⁷ Ibid., 237–238.

⁸⁸ ”The Europe of the fatherlands” Encyclopedia Britannican verkkosivut. <<https://www.britannica.com/topic/20th-century-international-relations-2085155/The-Europe-of-the-fatherlands>> [Luettu 17.4.2026].

⁸⁹ Nyssönen 2024, 56.

⁹⁰ Jokisipilä 2021, 88, 160–161.

enemmän tai vähemmän vahvasti, että Unkarissa on jotain rikkomuksia, toisaalta mainittiin useaan otteeseen, että Orbánin hallitus on demokraattisesti valittu ja vieritettiin vastuuta ongelmista pois Orbánin hallinnolta. Perussuomalaiset vaikuttaa itsekin tiedostaneen, että Unkariin viittaaminen on ongelmallista, joten Unkarin ongelmilta täytyi sulkea silmät tai sivuuttaa ne, jotta sitä voitiin hyödyntää. Sama näkyi Nyssösen mukaan Suomen Uutisissa vuonna 2019: ”Sivusto sulkee silmänsä demokratiaan liittyviltä todellisilta ongelmilta, joita Suomessa toimivat eivät välttämättä aina edes huomaa tai pysty kuvittelemaan.”⁹¹

Perussuomalaiset myös myötäili Unkarin näkemystä: Amanda Järvisen mukaan ”Unkarin hallitus kehysti [oikeusvaltio]mekanismin poliittisena painostuskeinona, joka kohdistui tiettyihin jäsenvaltioihin ideologisista ja arvolähtöisistä syistä. Tässä kehyksessä mekanismi esitettiin osana laajempaa moraalista ja poliittista vastakkainasettelua unionin ja kansallisvaltion välillä.”⁹² Ennen kaikkea oikeusvaltiokeskustelun tavoitteena perussuomalaisille ei vaikuttanut olevan julkisesti sen päättäminen, onko Unkari ehdottomasti hyvä vai huono, vaan Unkarin käyttäminen oman EU-kritiikin tukemisessa.

Puhetavat ja erilaiset ilmaisut Unkarista viittaavat siihen, että perussuomalaiset rakensi itselleen identiteettiä isänmaiden Eurooppa -diskurssiin kuuluvan Unkarin avulla kahdella tavalla. Toisaalta perussuomalaiset näki itsensä ja Orbánin Unkarin samassa joukossa ja puhui itsestään samalla tavalla kuin Orbán puhuu itsestään; Nyssösen mukaan Orbán näkee itsensä kristillisen Euroopan ja ”eurooppalaisten arvojen” suojelijana⁹³, mikä on käytännössä sama ilmaisu kuin Peltokankaan ”Perussuomalaiset on suomalaisista puolueista ainoa, joka vaalii Eurooppa-politiikassaan suomalaisia, kristillisen yhtenäiskulttuurin ja valistuksen ajan muovaamia klassisia, länsimaisia arvoja.”⁹⁴ Toisaalta he erottivat itsensä ideologisesti Unkarin ongelmista, mikä kertoo siitä, että perussuomalaisten näkökulmasta väliä oli lähinnä sillä, miten Unkarin tiettyjä puolia voitiin hyödyntää Suomen politiikassa. Lisäksi ilmaisut Unkarin korruptiosta ja siitä että rahaa ei pitäisi mennä Unkarillekaan ovat myös osa isänmaiden Eurooppa -diskurssia: isänmaiden pitäisi lopulta huolehtia omista asioistaan. Perussuomalaisten poliittisessa identiteetissä olennaista on siis kansallismielinen Suomi-keskeisyys, vaikka toimintaympäristönä onkin EU. Nyssösen mukaan vuonna 2019 Suomen Utisten perusteella perussuomalaiset alkoi olla Unkarin suhteen yhden asian eli

⁹¹ Nyssönen 2019.

⁹² Järvinen 2025, 31.

⁹³ Nyssönen 2024, 176.

⁹⁴ Vp 2021 - istunto 57 - puhe 50 (Mauri Peltokangas), 12.5.2021
http://idf.fi/semparl/speeches/s2021_1_057_050.

maahanmuuton liike.⁹⁵ Myöhemmin katsottaessa maahanmuutto oli tässä vaiheessa ollut kyllä yksi tärkeimmistä asioista, mutta perussuomalaiset oli alkanut puhumaan Unkarista myös monipuolisemmin. Perussuomalaiset siis käytti Unkaria isänmaiden Eurooppa -diskurssin osana sen ongelmia kierellen mutta niistä tarvittaessa puhuen palvelemaan tieto- ja uskomusjärjestelmäänsä hegemoniakamppailussa EU:n ja eurooppalaisuuden merkityksestä.

⁹⁵ Nyysönen 2019.

3 Ukrainan sota: alkavaa kritiikkiä ja jatkuvaa myötäilyä

Venäjän täysimittaisen hyökkäyssodan Ukrainaa vastaan myötä perussuomalaisten Unkari-puheenvuorojen aiheet vaihtuivat ja niistä katosi Unkarin oikeusvaltio-ongelmien vähättely. Syynä tähän olivat Unkarin ja perussuomalaisten eroavat linjat Venäjän suhteen. Unkari myötäili sodan alusta alkaen Venäjää, vaikka tuomitsikin hyökkäyksen.⁹⁶ Ádamin mukaan Venäjän myötäily muutti Unkarin lännessä ikään kuin spitaaliseksi ja oli merkki siitä, että Unkari on pettänyt ihmisyyden, vapauden ja demokratian arvot.⁹⁷ Perussuomalaiset, joka on suurilta osin tukenut Ukrainan sotaponnisteluja⁹⁸, päivittikin Unkari-kannanottojaan. Etenkin Tynkkysen puheenvuoroissa europarlamentissa Unkari ei enää esiintynyt mallina todellisista eurooppalaisista arvoista. Käytän jatkossa yksinkertaisuuden vuoksi Venäjän täysimittaisesta hyökkäyssodasta ilmaisua Ukrainan sota.

Arvojen eroavaisuuden lisäksi kuitenkin tärkeä, ellei tärkein syy Unkari-kannanottojen muutokseen oli Suomelle konkreettinen asia eli Nato-jäsenyys. Perussuomalaiset kannatti Suomen Nato-jäsenyyttä,⁹⁹ jonka ratifiointia Unkari viivytti lähes vuoden. Nyssösen mukaan Suomen ja Ruotsin jäsenyyksien ratifioinnin viivästyttämisessä kyse oli EU:n oikeusvaltion perusteella jäädyttämien tukien vapauttamisesta, ei niinkään Natosta.¹⁰⁰ Nato-jäsenyyden viivästyttämisen merkityksestä kertoo myös se, että Unkarin ja Venäjän läheisyys ei ilmeisesti aikaisemmin ollut perussuomalaisille erityinen ongelma. Unkari oli Venäjän strateginen kumppani Orbánin valtaannoususta lähtien tämän EU-kriittisen linjan vuoksi. Mahdollisesti Venäjä oli myös malli Unkarin autokraattiselle hallinnolle.¹⁰¹ Perussuomalaisilla ei taas missään vaiheessa ole ollut venäjämielistä linjaa, vaikka yksittäiset poliitikot ovatkin poikenneet tästä.¹⁰² Toisaalta ennen sotaa Suomen tai muunkaan Euroopan vastakkainasettelu Venäjän kanssa ei vielä ollut niin vahvaa, mutta sota teki Venäjästä hylkiön.¹⁰³

Perussuomalaisten Venäjä-linjasta ja muuttuneesta Unkari-kuvasta kertoi puolueen toiminta europarlamenttiryhmien suhteen. Vuonna 2023 perussuomalaiset palasi europarlamentissa takaisin Euroopan konservatiivit ja reformistit -ryhmään (ECR), josta se oli vuonna 2019

⁹⁶ Ádám 2023, 175; Nyssönen 2024, 189.

⁹⁷ Ádám 2023, 175.

⁹⁸ Lahti ja Palonen 2023, passim.

⁹⁹ Ibid., 134–135.

¹⁰⁰ Nyssönen 2024, 210–212.

¹⁰¹ Ádám 2023, 169, 178.

¹⁰² Lahti ja Palonen 2023, 128–129.

¹⁰³ Ivaldi ja Zankina 2023, 16–17.

siirtynyt Identiteetti ja demokratia -ryhmään (ID).¹⁰⁴ Syyksi tähän Suomen Uutiset kertoi, että Venäjän bruttaalin hyökkäyssodan aiheuttama muutos turvallisuuspoliittisessa tilanteessa on vaatinut perussuomalaisilta kansainvälisten yhteistyöverkostojen uudelleentarkastelua, ja perussuomalaisten on kuuluttava sellaiseen europarlamenttiryhmään, jota yhdistää ”tinkimätön länsimaisen sivilisaation ja eurooppalaisen turvallisuuspoliittisen arkkitehtuurin puolustaminen.”¹⁰⁵ Perussuomalaiset ilmeisesti piti ID:tä liian venäjämielisenä, minkä takia se ei myöskään halunnut vuonna 2021 EPP:stä lähtenyt Fidesziä uuteen ryhmäänsä ECR:ään, johon Fidesz pyrki liittymään. Purran mukaan perussuomalaiset kuitenkin olisi jäänyt ECR:ään, jos Fidesz olisi liittynyt, mutta tässä tilanteessa olisi tarvittu ”muita rakenteita, joilla mahdollinen oleskelu [samassa ryhmässä] olisi ollut mahdollista.”¹⁰⁶ Myöhemmin Unkari-kritiikissä profiloitunut ja tämän hetken ainoa perussuomalaisten europarlamentaarikko Tynkkynen kuitenkin kertoi uhanneensa lähteä ECR:stä Fideszin liittymisneuvottelujen aikana. Lopulta Fidesziä ei kuitenkaan päästetty mukaan.¹⁰⁷

Seuraavissa alaluvuissa tarkastelen kolmea kategoriaa, joissa perussuomalaiset puhui Unkarista sodan alkamisen jälkeen: Nato-jäsenyyshakemuskustelu, Unkari-kritiikki ja vuonna 2025 jälleen alkanut Unkarin käyttäminen myönteisenä esimerkkinä eri aiheissa. Käytän jälleen Faircloughin analyysin tasoista aluksi tekstuaalisen analyysin ja diskursiivisten käytäntöjen tasoja, ja alaluvussa 3.4 siirryn sosiaalisten käytäntöjen tasolle.

3.1 Suomen Nato-jäsenyys -keskustelu

Suomi jätti Nato-jäsenyyshakemuksensa toukokuussa 2022.¹⁰⁸ Tätä edeltävässä keskustelussa jäsenyydestä maalisi- ja huhtikuussa perussuomalaiset mainitsi Unkarin kaksi kertaa. Molemmilla kerroilla kyseessä oli yksi ankarimmista EU-kritikoista ja Unkari-puolustajista, Jani Mäkelä. Muut maininnat Unkarista sodan alkamisen jälkeen olivat jo vähenemässä: Mäkelä ja Toimi Kankaanniemi mainitsivat Unkarin korruption vielä touko- ja kesäkuussa elpymisvälinekeskustelun jälkimainingeissa, ja Mäenpää mainitsi maan toukokuussa

¹⁰⁴ ”Perussuomalaiset palaa EU-parlamentissa samaan ryhmään ruotsi-demokraattien kanssa”. *Helsingin sanomat*, 5.4.2023. <<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009503598.html>> [Luettu 14.4.2026].

¹⁰⁵ ”Perussuomalaiset vaihtaa EU-parlamenttiryhmää”. *Suomen Uutiset*, 5.4.2023.

<<https://www.suomenuutiset.fi/perussuomalaiset-vaihtaa-eu-parlamenttiryhmaa/>> [Luettu 14.4.2026].

¹⁰⁶ ”Purra: Perussuomalaiset jäisi ECR-ryhmään, vaikka Orbánin Fidesz liittyisi siihen”. *Helsingin Sanomat*, 14.5.2024. <<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010413609.html>> [Luettu 14.4.2026].

¹⁰⁷ ”Perussuomalaisten Tynkkynen uhkasi lähteä meppiryhmästään, jos Orbánin puolue otetaan mukaan”. *Yle*, 12.7.2024. <<https://yle.fi/a/74-20099438>> [Luettu 14.4.2026].

¹⁰⁸ Nyssönen 2024, 210.

perhepoliittisessa puheenvuorossaan. Huhtasaari taas huhtikuussa vielä puolusti Unkaria EU:ta vastaan.¹⁰⁹

Mäkelä jatkoi Nato-jäsenyys -puheenvuoroissaan oikeusvaltiokeskustelua sanomalla jälleen, että oikeusvaltio-ongelmat ja korruptio liitetään aina vain Puolaan ja Unkariin, ja kysyi, ”onko se meidän kansallisen intressimme mukaista nostaa näitä maita silmätikuiksi. Saatamme itsekkin joskus olla riippuvaisia näiden maiden suostumukselle eräisiin hakemuksiimme eräisiin kansainvälisiin yhteisöihin mitään nimiä erityisesti mainitsematta.”¹¹⁰ Toisessa puheenvuorossa hän sanoi perussuomalaisten olleen aina Suomen johtava turvallisuuspuolue, kertoi että Suomen olisi pitänyt liittyä Natoon heti kylmän sodan päätyttyä eikä EU:hun, jolla ei ole turvatakuita, syytti muita puolueita ja erityisesti vasemmistoa aikaisemmasta Venäjän myötäilystä ja sanoi EU:n mahtimaiden haparoineen Ukrainan tukemisessa, toisin kuin muun muassa Visegrad-maiden, joihin Unkari kuuluu. Hän lopetti: ”Toivon myös sitä, että Suomen puheet eivät tule vastaan Puolassa ja Unkarissa, kun myöskin ne maat päättävät meidän Nato-jäsenyytemme kohtalosta.”¹¹¹

Jo elpymisvälinekeskustelussa Mäkelä oli liittänyt isänmaiden Eurooppa -diskurssin turvallisuusdiskurssiin sanomalla muun muassa, että EU:lta ei saa turvaa. Näissä puheenvuoroissa tämä diskurssien liitos oli vielä konkreettisempaa; Mäkelä kytki isänmaiden Eurooppa -diskurssiin kuuluvan Unkarin puolustamisen turvallisuuteen sanomalla, että vääränlaiset ilmaisut Unkarista voivat vahingoittaa Suomen turvallisuutta. Mielenkiintoista on myös Visegrad-maiden kehuminen Ukrainan tukemisesta, vaikka Mäkelä ei tosin maininnut tässä yhteydessä Unkaria erikseen. Unkarin harjoittama viivytyks ei tässä vaiheessa ollut vielä realisoitunut, sillä Nato-maat alkoivat ratifioida Suomen hakemusta vasta heinäkuussa.¹¹² Todennäköisesti tästä syystä Mäkelältä ja Huhtasaarelta kuultiin vielä Unkaria puolustavia puheita.

Unkari-maininnat Nato-jäsenyyskeskustelussa ja ylipäätään jatkuivat vasta joulukuussa 2022, jolloin oli jo selvää, että Unkari ja Turkki viivyttävät ratifiointia. Tässä vaiheessa Unkari

¹⁰⁹ Vp 2022 - istunto 49 - puhe 28 (Toimi Kankaanniemi), 4.5.2022 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_049_028>; Vp 2022 - istunto 74 - puhe 3 (Jani Mäkelä), 16.6.2022 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_074_003>; Laura Huhtasaari (ID, Suomi), 6.4.2022 <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-9-2022-04-06-INT-3-225-0000_FI.html>.

¹¹⁰ Vp 2022 - istunto 34 - puhe 117 (Jani Mäkelä), 31.3.2022 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_034_117>.

¹¹¹ Vp 2022 - istunto 41 - puhe 88 (Jani Mäkelä), 20.4.2022 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_041_088>.

¹¹² Nyssönen 2024, 210.

olikin pudonnut kaikissa perussuomalaisten puheenvuoroissa maininnan tasolle, tosin Jari Koskela lisäsi mainintaan vielä, että ”Unkari ja Turkki sisäpoliittisista syistä vielä hankaavatkin vastaan.”¹¹³ Ainakin Koskela siis tiedosti, mistä Unkarin toiminta oli todella kiinni. Puheenvuorot ovat enimmäkseen niin sanotusti samanmielistä hyminää; esimerkiksi Sami Savio kiitti presidenttiä ja hallitusta ja Koskela ulko- ja turvallisuuspoliittista johtoa toiminnasta jäsenyyden suhteen.¹¹⁴ Kiitoksia kohdistettiin tosin myös eduskunnalle ja Hallahon puheenjohtamalle ulkoasiainvaliokunnalle,¹¹⁵ jotta tässä vaiheessa oppositiossa ollut perussuomalaisetkin kuuluisi kiitosta ansaitsevaan joukkoon. Perussuomalaiset myös osoitti kiinnostustaan muun muassa kyselemällä hallitukselta tilanteesta, myöhemmin myös Ruotsin hakemuksen tilasta, ja kertomalla näkemyksiään Natosta.¹¹⁶ Ronkainen myös kertoi läntisen maailman arvojen yhdistävän Suomen ja Ukrainan kansoja.¹¹⁷ Savio tosin myös kritisoi hallitusta siitä, ettei se ole ilmaissut selkeästi eteneekö Suomi prosessissa tarvittaessa ilman Ruotsia.¹¹⁸ Linjasta poikkesi ainoastaan Niikko, joka puntaroi myös Nato-jäsenyyden huonoja puolia, mutta ei näe hyödylliseksi vastustaa jäsenyyspyrkimyksiä.¹¹⁹ Perussuomalaisten asemoitumisella Naton kannalle monista muista pienemmistä suomalaisista populistipuolueista poiketen oli taustalla myös pyrkimys itsensä legitimoimiseen, vaikka se olisikin perustunut myös aitoihin ajatuksiin.¹²⁰

Joulukuussa jatkuneessa keskustelussa isänmaiden Eurooppa -diskurssi oli siis vaihtunut enemmänkin Ukrainan sota -kohtaiseen turvallisuusdiskurssiin, jossa kaikki niin sanotusti

¹¹³ VP 2022 – istunto 140 – puhe 223 (Jari Koskela), 14.12.2022

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_140_223>.

¹¹⁴ Vp 2022 - istunto 139 - puhe 71 (Sami Savio), 13.12.2022

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_139_071>; VP 2022 – istunto 172 – puhe 56 (Jari Koskela), 21.2.2023

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_172_056>.

¹¹⁵ Vp 2022 - istunto 168 - puhe 24 (Veijo Niemi), 15.2.2023

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_168_024>; VP 2022 – istunto 172 – puhe 136 (Toimi Kankaanniemi),

21.2.2023 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_172_136>; VP 2022 – istunto 172 – puhe 142 (Sami Savio),

21.2.2023 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_172_142>.

¹¹⁶ Vp 2022 - istunto 168 - puhe 24 (Veijo Niemi), 15.2.2023

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_168_024>; VP 2023 – istunto 39 – puhe 393 (Veijo Niemi), 10.10.2023

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2023_1_039_393>; VP 2022 – istunto 139 – puhe 112 (Rami Lehto), 13.12.2022

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_139_112>; Vp 2024 - istunto 32 - puhe 24 (Veijo Niemi), 9.4.2024

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2024_1_032_024>; VP 2022 – istunto 177 – puhe 50 (Juha Mäenpää), 28.2.2023

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_177_050>; VP 2022 – istunto 139 – puhe 33 (Tom Packalén),

13.12.2022 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_139_033>.

¹¹⁷ VP 2022 – istunto 172 – puhe 60 (Jari Ronkainen), 21.2.2023

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_172_060>.

¹¹⁸ VP 2022 – istunto 154 – puhe 68 (Sami Savio), 21.2.2023

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_154_068>.

¹¹⁹ Vp 2022 - istunto 172 - puhe 92 (Mika Niikko), 21.2.2023

<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_172_092>.

¹²⁰ Lahti ja Palonen 2023, 134–135.

kerääntyvät lipun ympärille yhteistä vihollista vastaan. Perussuomalaiset varmasti tiedostivat, että Suomen turvallisuutta konkreettisesti koskettava Nato-jäsenyyskeskustelu ei ole oikea aika sanoa ainakaan mitään positiivista Unkarista. He näkivät tällä hetkellä tärkeimmäksi yleisökseen Nato-jäsenyyttä kannattavan Suomen kansan enemmistön.

3.2 Unkari-kritiikki

Joulukuussa 2023 alettiin kuulemaan Unkaria selkeästi kritisoivia puheenvuoroja. Aikaisemmassa keskustelussa perussuomalaiset oli toki jollain tasolla tiedostanut Unkarin ongelmat, Tynkkynen oli jopa yhdistänyt ne nimenomaan Fidesziin, ja Unkaria oli myös käsitelty toisinaan vain korruptoituneena nettosaajana. Uusissa puheenvuoroissa kritiikki oli kuitenkin kovasanaisempaa ja yksityiskohtaisempaa. Tällaisia puheenvuoroja oli vain viisi, yksi Veijo Niemeltä ja neljä Tynkkyseltä europarlamentista, joten nostan niistä esille pidempiä lainauksia analysoitaviksi. Lisäksi tarkastelen kolmea puheenvuoroa, jossa perussuomalaiset arvosteli Ylen asemaa ja ohimennen viittasi kriittisesti Unkariin.

Niemi kysyi ulkoministeriltä:

Millä tavalla te näette tämän Unkarin Orbánin toiminnan, kun hän erittäin kriittisesti suhtautuu Ukrainan tukemiseen ja kuitenkin Unkari on myöskin EU:n ja Naton täysjäsen? Millä tavalla tämä voi olla mahdollista? Onko tämä eräänlainen EU:n hajoamisalkuprosessi, vai mitä tässä on tapahtumassa? En vaan sitä ymmärrä, että jatkuva kielteinen suhtautuminen on koko ajan Unkarilta muun muassa Ukrainan tukemiseen, koska jos Ukrainaa ei tueta, se on myöskin koko Euroopan ja EU:n tappio saman tien, jos Venäjä on voittoisa tässä Venäjän ja Ukrainan välisessä sodassa. — Kiitos.¹²¹

Tynkkynen taas kritisoi Unkarissa valmisteilla ollutta lakia järjestöjen ulkomaisen rahoituksen rajoittamisesta¹²², jonka hän kertoo olevan Venäjän agenttilain inspiroima. Hän sanoi:

EU:lla on työkaluja vaikuttaa tällaisiin huolestuttaviin kehityksiin, kuten Unkarissakin hyvin tiedetään. Jäsenmaahan vaaleilla valitun hallituksen EU-kriittisyys ei ole mikään peruste EU-rahoituksen jäädyttämiselle, mutta mikäli

¹²¹ Vp 2023 - istunto 71 - puhe 44 (Veijo Niemi), 12.12.2023
<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2023_1_071_044>.

¹²² "The Commission decides to refer HUNGARY to the Court of Justice of the European Union considering its national law on the Defence of Sovereignty to be in breach of EU law". Euroopan komission verkkosivut.
<https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/mt/ip_24_4865>. [Luettu 16.4.2026].

otetaan vakavia askeleita kohti demokratian alasajoa, ei EU voi olla sivustaseuraaja.¹²³

Ilmeisesti Tynkkynen katsoi vakavien askelten kohti demokratian alasajoa alkaneen vasta tässä vaiheessa. Toisessa puheenvuorossa hän sanoi:

Mr President, democracy and the rule of law are the cornerstones that Europe was built upon. There should be no room in Europe for corruption. Judicial independence, free media and the right to assembly must be protected.

While we are seeing signs that these values are under threat in Hungary, the European institutions have done a terrible job in addressing legitimate issues.¹²⁴

Tynkkynen jatkoi, että EU on keskittynyt Unkarissa mitättömiin asioihin. Aikaisemmin perussuomalaiset kuitenkin kritisoivat EU-tukien tekemistä ehdolliseksi oikeusvaltioperiaatteen noudattamisesta, joka oli keino puuttua Tynkkynsenkin mainitsemiin ongelmiin. On mahdollista, että vasta Unkarin Venäjä-myötäily herätti perussuomalaiset ottamaan Unkarin oikeusvaltio-ongelmat vakavasti. Suurimmassa osassa näistä kriittisistä puheenvuoroista viitattiinkin Venäjään.

Tynkkynsen mukaan Unkarin ”national card scheme”, jolla venäläisille ja valkovenäläisille ”vierastyöläisille” myönnettiin pääsy Unkariin ilman turvallisuustarkastuksia¹²⁵, oli vakava turvallisuusuhka Euroopalle:

Mr Orbán should not be so naive to assume that his friendly relations with President Putin will not result in Russia trying to use this visa scheme to make Budapest just another Vienna. Mr Orbán's initiative is on track to let the Russians establish another beachhead for its extensive espionage operations right in the middle of Europe.

Good intentions or not, Mr Orbán, I think you should strictly reconsider this very dangerous policy. If not, other European countries will unfortunately have to start vetting the people coming from Hungary with extreme prejudice.¹²⁶

¹²³ Sebastian Tynkkynen (ECR, Suomi), 21.5.2025 <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-10-2025-05-21-INT-2017026445829_FI.html>.

¹²⁴ Sebastian Tynkkynen (ECR, Suomi), 24.11.2025 <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-10-2025-11-24-INT-2017048839214_EN.html>.

¹²⁵ “Extending Hungary’s ‘national card’ scheme to Russian and Belarusian ‘guest workers’”. Euroopan parlamentin verkkosivut. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-10-2024-001438_EN.html>. [Luettu 16.4.2026].

¹²⁶ Sebastian Tynkkynen (ECR, Suomi), 18.9.2024 <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-10-2024-09-18-INT-2017001405996_EN.html>.

Tynkkynen puhui Orbánista kuin väärille teille hairahtaneesta ystävystä vedotessaan, ettei tämä olisi naiivi ja että tämän mahdollisista hyvistä tarkoituksiperistään huolimatta tulisi miettiä toimea uudelleen. Toisessa puheenvuorossa Tynkkynen ensin kertoi, että ei voi tukea kaikkea mitä pride on läntisessä maailmassa alkanut kannattamaan, sanoi valinneensa konservatiivit, koska nämä eivät ole vasemmiston tavoin menettäneet järkeään, ja vetosi sitten Orbániin jälleen kuin ystävänä, ettei tämä kieltäisi pride-kulkueita:

Leftists, I am not on your side because you are not on the side of us gays. We are just a toy for you. To Orbán I say, do not ban protests because I am also supporting freedom of speech.¹²⁷

Perussuomalaiset oli aikaisemminkin vedonnut Euroopan ja EU:n etuun muun muassa vaatiessaan maahanmuuttopolitiikan tiukentamista. Tällöin Unkari kriittisenä jäsenmaana oli heille kuitenkin malli, jonka toimintaan ei lähtökohtaisesti pitäisi puuttua ainakaan kovin keinoin. Niemi ei puhunut suoraan siitä, että pitäisikö EU:n tai Naton ryhtyä toimenpiteisiin Unkaria vastaan, mutta tulkitsen, että hän antoi ymmärtää, että jotakin olisi tehtävä asian suhteen. Tynkkynenkään ei maininnut konkreettisia keinoja, mutta vaati kuitenkin EU:ta tekemään jotakin. Euroopan ja EU:n etu olikin ainakin Niemen ja Tynkkysen näkökulmasta muuttunut Unkarin asettamiseksi ruotuun, kun aikaisemmin etu olisi perussuomalaisten mukaan enemmänkin ollut, että Unkarista katsottaisiin mallia. Perussuomalaisten näkökulmasta aikaisemmasta ystävystä, joka tosin oli korruptoitunut ja ehkä jotain oikeusvaltorikkomuksiakin tehnyt, oli tullut ainakin osalle heistä Eurooppaa ja eurooppalaisia arvoja uhkaava tekijä, jota EU:n tulisi suitsia. Perussuomalaiset pudotti Unkarin isänmaiden Eurooppa -diskurssistaan, mikä näkyy siinä, että Tynkkysen EU-kritiikki näissä puheissa tapahtuu yhdessä Unkari-kritiikin kanssa. Isänmaiden Eurooppa -diskurssikin oli saanut rinnalleen Ukrainan sota -kohtaisen turvallisuusdiskurssin.

Suoremman kritiikin lisäksi Unkaria kritisoitiin ohimennen Yle-keskustelussa vuonna 2024. Onni Rostila puolusti yleisradiotoiminnasta säästämistä vastaamalla kritiikkiin siitä, että tämä veisi Suomea Unkarin tielle: ”Siellähän [Unkarissa] on nimenomaan vahvistettu yleisradioyhtiön tai valtion median toimintaa ja yritetty saada sinne ikään kuin nykyiselle hallitusvallalle myötämielistä sisältöä ja asennetta.”¹²⁸ Unkarin mainitsivat samassa

¹²⁷ Sebastian Tynkkynen (ECR, Suomi) 18.6.2025 <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-10-2025-06-18-INT-2017029760604_EN.html>; ”Hungary's Pride ban” Euroopan parlamentin verkkosivut. <[https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2025\)775839](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2025)775839)> [Luettu 16.4.2026].

¹²⁸ Vp 2024 - istunto 110 - puhe 78 (Onni Rostila), 5.11.2024 <http://idf.fi/semparl/speeches/s2024_1_110_078>.

tarkoituksessa myös Joakim Vigelius ja Miko Bergbom, mutta eivät pureutuneet siihen yhtä paljon kuin Rostila.¹²⁹ Nämä viittaukset olivat samankaltaisia kuin elpymisvälinekeskustelussa, jossa perussuomalaiset kutsui viivytykskeskustelun rajoittamista unkarilaiseksi meiningiksi. Rostilakin vihjasikin interdiskursiivisesti Suomen yleisradiotoiminnan olevan samankaltaista Unkarin kanssa. Hän kuitenkin vaikutti elpymisvälinekeskustelusta poiketen ivattomasti sitoutuvan väitteeseen siitä, että Orbánin hallitus on syypää tähän negatiiviseen asiaan.

Tynkkynen ja kumppanit olivat luultavasti arvioineet intertekstuaalisten ketjujen osalta, että nyt on hyvä aika kritisoida hylkiöksi muuttunutta Unkaria, ja näyttää julkisessa keskustelussa olevansa vapauden ja demokratian puolella. Mahdollisesti heidän ajattelussaan oli tapahtunut myös vilpittömiä muutoksia Unkarin suhteen. On kuitenkin pidettävä mielessä, että kritiikkiä esitti ainoastaan muutama poliitikko, ja useita kriittisiä puheenvuoroja teki ainoastaan Tynkkynen. Muutoin Unkarista vaiettiin ja sitä alettiin samoihin aikoihin taas käyttää varovaisesti positiivisena esimerkkinä. Näitä puheenvuoroja käsittelem seuraavassa alaluvussa.

3.3 Unkarin paluu positiiviseksi esimerkiksi

Avoimen hyökkäyssodan alun jälkeen tehdyissä Unkaria positiivisena esimerkkinä käytävissä puheenvuoroissa ei enää puolustettu Unkarin oikeusvaltiorikkomuksia, vaan ne sivuutettiin täysin, kuten myös Unkarin venäjämielisyys. Puheenvuorot käsitelivät maahanmuutto- ja perhepolitiikkaa.

Vuonna 2025 Rostila ja Vigelius mainitsivat Unkarin kertaalleen osana Suomea tiukemman maahanmuuttopolitiikan maita.¹³⁰ Vigelius kutsui kahdessa puheenvuorossaan näitä Unkarin sisältäviä maiden ryhmiä läntisiksi sivistysvaltioiksi ja läntisiksi eurooppalaisiksi demokratioiksi. On vaikea arvioida, oliko tämä vaivihkainen yritys vähätellä Unkarin ongelmia, joihin oli kuitenkin jo kiinnitetty huomiota. Toisaalta Vigelius vaikutti aikaisemmassa Yle-keskustelussa tiedostaneen ainakin Unkarin mediakontrollin. Joka

¹²⁹ Vp 2024 - istunto 115 - puhe 59 (Joakim Vigelius), 13.11.2024 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2024_1_115_059>; Vp 2024 - istunto 115 - puhe 68 (Miko Bergbom), 13.11.2024 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2024_1_115_068>.

¹³⁰ PTK 13/2025 vp, O. Rostila, 26.2.2025 <https://www2.eduskunta.fi/FI/vaski/Puheenvuoro/2025/Sivut/PUH_13+2025+5+16.aspx>; PTK 95/2025 vp, J. Vigelius, 14.10.2025 <https://www2.eduskunta.fi/FI/vaski/Puheenvuoro/2025/Sivut/PUH_95+2025+9+20.aspx>; PTK 95/2025 vp, J. Vigelius, 14.10.2025 <https://www2.eduskunta.fi/FI/vaski/Puheenvuoro/2025/Sivut/PUH_95+2025+9+14.aspx>.

tapauksessa oikeusvaltiokysymyksen sekä Unkarin venäjämielisyyden sivuuttaminen kertoo siitä, että perussuomalaiset alkoi jälleen käyttää keinona Unkarin positiivisten ja negatiivisten piirteiden erottamista. Varovaisuudesta kertoo se, että Unkaria ei mainittu erikseen vaan osana suurempaa joukkoa.

Näissä puheenvuoroissa Unkari vaikutti taas päässeen osaksi isänmaiden Eurooppa - diskurssia, vaikka EU:sta ja jäsenmaiden autonomiasta ei puhuttukaan suoraan. Rostilan mukaan ”vasemmistolainen ääriiberaali maahanmuuttopolitiikka” johtaa ongelmiin, joita Länsi-Euroopassa jo nähdään, kun taas Visegrad-nelikko on toisenlainen esimerkki. Vigelius tosin ei eritellyt puheenvuoroissaan kriittisiä jäsenmaita, vaan sanoi kansalaistamispoliitiikan tiukennusten olevan linjassa muiden eurooppalaisten valtioiden kanssa.

Unkarin perhepolitiikasta oli maininnut jo Mäkelä vuonna 2021.¹³¹ Hän mainitsi Unkarin suuret perhe-etuudet jälleen lokakuussa 2022 asiana, jota voisi tavoitella Suomessakin.¹³² Mäkelä oli mahdollisesti tänä ajankohtana laskelmoinut, että yksittäisen myönteisen Unkarin politiikkatoimen mainitseminen ei ole perussuomalaisille haitallista. Toukokuussa 2022 Mäenpää esitti kysymyksiä lapsiasianvaltuutetun lausunnosta ja nosti sieltä kohdan, joka alkoi lauseella ”On myös mahdollista, että alhainen syntyvyys johtaa Viron ja Unkarin tavoin kansallismieliseen populismiin, jossa perhepolitiikka saa uudelleen väestöpoliittisia painotuksia.”¹³³ Unkari-viittaus tapahtui toki alun perin lapsiasiainvaltuutetun äänellä, mutta Mäenpää kuitenkin vaikuttaa puolustavan tätä kansallismielistä populismia lapsiasiainvaltuutetun kriittistä lausuntoa vastaan. Vuonna 2026 keskustelua jatkoi perussuomalaisista ammuskelunsa jälkeen erotettu¹³⁴ Timo Vornanen: ”Vaikeasta taloustilanteesta huolimatta tarvitsemme nyt kunnollisia taloudellisia kannustimia ja perhemyönteistä politiikkaa, esimerkiksi Unkarin malli.”¹³⁵ Oletan, että Vornanen edustaa edelleen enimmäkseen perussuomalaisia arvoja, mutta hänen ei tarvitse erotettuna enää miettiä puolueen mainetta, joten Unkarin yksilöiminen ei ollut perussuomalaisille riskialtista.

¹³¹ Vp 2021 - istunto 142 - puhe 193 (Jani Mäkelä), 30.11.2021
<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2021_1_142_193>.

¹³² Vp 2022 - istunto 113 - puhe 222 (Jani Mäkelä), 20.10.2022
<http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_113_222>.

¹³³ Vp 2022 - istunto 63 - puhe 39 (Juha Mäenpää),
25.5.2022 <http://ldf.fi/semparl/speeches/s2022_1_063_039>.

¹³⁴ ”Purra: Vornasen ja Hakkaraisen erottamisen syyt ”kaikille selvät” – Hakkarainen: perussuomalaisista on tullut kokoomuksen ”beagle”” *Yle*, 13.5.2024. <<https://yle.fi/a/74-20088330>> [Luettu 16.4.2026].

¹³⁵ PTK 10/2026 vp, T. Vornanen, 19.2.2026
<https://www2.eduskunta.fi/FI/vaski/Puheenvuoro/2026/Sivut/PUH_10+2026+2.9+1.aspx>.

Perhepoliittisissa puheenvuoroissa oli myös kyseessä Unkarin positiivisten piirteiden erottaminen.

Myös perhepolitiikasta puhumisen voi varovaisesti tulkita osaksi isänmaiden Eurooppa -diskurssia, sillä perhepolitiikka on perussuomalaisille myös ideologinen kysymys. Nyssösen mukaan on kiinnostavaa, että Suomessa juuri perussuomalaisten ajatuspaja Suomen Perusta on julkaissut unkarilaisen Éva Horváthin kirjoittaman raportin ”Perhepolitiikka ja syntyvyys”, jossa pohditaan, mitä Suomi voisi oppia Unkarin perhepolitiikasta.¹³⁶ Raportissa kirjoitetaan: ”Mutta niin kauan kuin Suomi ja EU näkevät maahanmuuton parempana väestöpoliittisena vaihtoehtona kuin syntyvyyden nostamisen, nämä toivotut lapset jäävät vain vanhempiensa haaveiksi.” ja ”Tällaiset [Unkarin kaltaiset] maat näkevät väestöllisten ongelmien ratkaisun omassa kansassaan, eivät maahanmuutossa.”¹³⁷ Raportin perusteella perussuomalaisten mukaan kriittiset EU-jäsenmaat siis harjoittavat väestöpoliittista perhepolitiikkaa, mutta EU laajemmin ei.

3.4 Ukrainan sota -kohtainen turvallisuusdiskurssi

Perussuomalaisten Unkari-puheenvuorot ovat siis olleet mukautuvia. Keskustelussa Nato-jäsenyydestä Mäkelä oli vielä yhdistänyt isänmaiden Eurooppa -diskurssiin kuuluvan Unkarin puolustamisen turvallisuusdiskurssiin, mutta kun oli käynyt selväksi, että Unkarin toiminta uhkaa Suomen turvallisuutta, keskeisimmäksi diskurssiksi Nato-jäsenyykskeskustelussa tuli yhtenäisyyttä korostava Ukrainan sota -kohtainen turvallisuusdiskurssi, jossa Unkari jätettiin mainintojen tasolle. Tällaista turvallisuusdiskurssia edustivat myös Niemen ja Tynkkysen Unkari-kriittiset puheenvuorot, mutta Tynkkynen jatkoi taustalla myös isänmaiden Eurooppa -diskurssia kritisoidulla EU:ta ja vasemmistoa Unkari-kritiikin ohella. Samoihin aikoihin kuitenkin muutamassa puheenvuorossa Unkari palautettiin varovaisesti osaksi isänmaiden Eurooppa -diskurssia, mutta ei enää yksilöitynä eikä puolustaen sen oikeusvaltio-ongelmia. Kenties kiinnostus Ukrainan sotaan kohtaan oli vähentynyt näiden puheenvuorojen pitäjillä. Tämä kertoo siitä, että puolueen Unkari-linja ei ollut ainakaan päällisin puolin täysin yhtenäinen.

Aikaisemmin Unkari edusti perussuomalaisille ainakin joiltain osin todellisia eurooppalaisia arvoja, mutta Unkari-kritiikissä sen nähtiin uhkaavan näitä arvoja. Niemi ja Tynkkynen eivät

¹³⁶ Nyssösen 2024, 70–71.

¹³⁷ Horváth 2021, 5.

myöskään enää puhuneet EU:sta eurooppalaisia arvoja uhkaavana tahona, vaikka Tynkkynen kohdistikin pride-puheenvuorossaan kritiikkiä myös vasemmistoon ja siihen, että EU oli keskittynyt Unkarissa vääriin asioihin. EU-ilmaisuissa oli tapahtunut Unkarin suhteen muutos; aikaisemmin EU:n kykyyn ja tahtoon puolustaa eurooppalaisia arvoja ei luotettu, mutta nyt EU:ta melkeinpä vaadittiin toimimaan turvallisuuden ja eurooppalaisten arvojen suojelemiseksi. Jokisipilän mukaan kaikki eivät näe viisaana, että ”Suomi EU:n kautta osallistuu Unkarin ja Puolan hallintojen rankaisemiseen, vaikka nämä oikeusvaltioperiaatetta venyttäsivätkin, koska näkevät sen näiden maiden sisäisenä asiana.”¹³⁸ Näin perussuomalaiset oli nähnyt asian, mutta Unkarin venäjämielisyyden käytyä selväksi ainakaan Tynkkynen ei enää nähnyt Unkarin oikeusvaltiorikkomuksia vain sen sisäisenä asiana. Perussuomalaisten näkemykset EU:n vastuista ja sen toiminnan hyväksyttävyydestä eivät välttämättä olleet muuttuneet, sillä Tynkkynen toisti puolueen aikaisemman väitteen siitä, että ”jäsenmaahan vaaleilla valitun hallituksen EU-kriittisyys ei ole mikään peruste EU-rahoituksen jäädyttämiselle”, mutta Unkarin toiminta oli perussuomalaisten silmissä muuttunut. Samalla Venäjän ilmaantuminen uhkaksi tarkoitti, että EU uhkana jäi hieman taustalle perussuomalaisten puheenvuoroissa.

Perussuomalaiset identifioi itsensä edelleen Suomen, Euroopan ja eurooppalaisuuden puolustajaksi, ja nyt Unkarista puhuttiin eri tavalla tämän identiteetin ylläpitämiseksi. Lahden ja Palosen mukaan autonomiaa korostavassa populistisessä kielenkäytössä on tyypillistä ”meidän” asettaminen jotakin ”rajaa” vasten, ja se, että tämä ”me” pyrkii ottamaan hallinnan takaisin ”meitä” uhkaavilta ”niiltä”. Ukrainan sodan kontekstissa ”raja” on konkreettisesti Venäjän raja ja uhkana on Venäjän imperialismi.¹³⁹ Voi ajatella, että hallinnan ottaminen takaisin tarkoitti tässä tilanteessa perussuomalaisille autonomian hengessä Venäjää vastaan asettumista ja Naton kannalla olemista, ja täten identifioitumista Suomen puolustajaksi. Vaikka Lahti ja Palonen kuvailevat tätä populistiseksi kielenkäytöksi, niin sama jaottelu ja asettuminen Venäjää vastaan ilmeni kuitenkin läpi poliittisen kentän erittäin ymmärrettävästä syystä. Joka tapauksessa Suomea puolustavaa identiteettiä ilmennettiin nyt kritisoidulla Venäjää myötäilevää Unkaria. Tästä identiteetistä eivät kuitenkaan olleet kadonneet mihinkään maahanmuuttokriittisyys ja konservatiiviset arvot, joten näiltä osin Unkaria myös edelleen hyödynnettiin positiivisena mallina, mutta tilanteen vuoksi varovaisesti.

¹³⁸ Jokisipilä 2021, 284.

¹³⁹ Lahti ja Palonen 2023, 134.

Perussuomalaiset siis käytti Unkaria edelleen palvelemaan tieto- ja uskomusjärjestelmäänsä hegemoniakamppailussa EU:n ja eurooppalaisuuden merkityksestä, mutta muuttuneessa tilanteessa puolue myös asemoi itseään Unkari-suhtautumisellaan Suomessa jo olemassa olevaan konsensukseen¹⁴⁰, toisin sanoen hegemoniseen käsitykseen Ukrainan sodasta, Natosta ja Venäjästä. Tähän kuului myös asettuminen Euroopan yhteiseen rintamaan Ukrainan sodassa. Osittaisesta ristiriitaisuudestaan huolimatta erilaiset Unkari-puheenvuorot palvelivat samaa lopputulemaa, eli perussuomalaisten identifioitumista Suomen etujen puolustajaksi.

¹⁴⁰ Ibid., 129.

4 Johtopäätökset

Tässä kandidaatintutkielmassa olen tutkinut sitä, miten perussuomalaiset on puhunut Unkarista ja missä konteksteissa, sekä mitä päämääriä Unkarista puhuminen on palvellut. Tutkimustuloksena on, että perussuomalaiset on käyttänyt Unkaria tilannesidonnaisesti rakentaessaan itsestään kuvaa erityisesti Suomen, mutta myös Euroopan ja eurooppalaisuuden puolustajana.

Ennen Ukrainan sotaa Unkaria hyödynnettiin positiivisena esimerkkinä maahanmuuttopolitiikasta ja elpymisvälineen vastustamisesta, ja sen oikeusvaltiotilanne selitettiin perussuomalaisten ja yleisemmin konservatismiin kannalta parhain päin. Perussuomalaiset ei kuitenkaan sitoutunut mihinkään selkeään kantaan Unkarin oikeusvaltiotilanteesta, ja lähinnä he pyrkivät siirtämään keskustelun siihen, että myös EU ja Suomi loukkaavat oikeusvaltioperiaatteita. Lisäksi Unkari esiintyi puheenvuoroissa korruptoituneena nettosaajana, jolle ei pitäisi antaa elpymisrahoja. Nämä seikat kertovat siitä, että tärkeintä perussuomalaisille oli Unkarin hyödyntäminen oman poliittisen linjan ilmaisussa. Nämä puheenvuorot edustivat autonomiaa korostavaa isänmaiden Eurooppa - diskurssia, jossa perussuomalaiset kävi hegemoniakamppailua eurooppalaisuuden merkityksestä ja identifioitui Suomen puolustajaksi.

Ukrainan sodan alkamisen jälkeen isänmaiden Eurooppa -diskurssi sai rinnalleen Ukrainan sota -kohtaisen turvallisuusdiskurssin, jossa perussuomalaiset asetti itsensä Suomen ja Euroopan yhteiseen rintamaan Venäjää vastaan. Nato-jäsenyys -keskustelussa tämä diskurssi korvasi isänmaiden Eurooppa -diskurssin, mutta esimerkiksi Tynkkysen Unkari-kritiikissä ne ilmenivät myös yhdessä. Tynkkynen kuitenkin pudotti Unkarin isänmaiden Euroopasta, sillä se uhkasi Suomen ja Euroopan turvallisuutta eikä edustanut hänelle enää eurooppalaisia arvoja. Samoihin aikoihin jatkuneissa maahanmuutto- ja perhepoliittisissa puheenvuoroissa Unkari palautettiin varovaisesti osaksi isänmaiden Eurooppa -diskurssia, mutta sen oikeusvaltiotilanteesta ei enää puhuttu. Perussuomalaiset hyödynsi Unkaria edelleen identifioitumisessaan Suomen puolustajaksi, mutta muuttuneessa tilanteessa tämä tapahtui hegemoniakamppailun lisäksi asettumalla olemassa olevaan hegemoniaan.

Kiinnostavaa olisi tietenkin tietää, näkikö perussuomalaiset Unkarin oikeusvaltiorikkomukset myönteisessä valossa. Ainakin sen verran voidaan päätellä, että ennen Ukrainan sotaa niillä ei ollut perussuomalaisille niin paljoa väliä, etteikö Unkaria olisi voitu puolustaa ja käyttää tällä

tavoin hyödyksi. Julkisesta poliittisesta puheesta on kuitenkin vaikea päätellä puhujien todellisia ajatuksia, varsinkin kun kyse on autoritarismista. Juuri kukaan ei julkisesti suoraan hyökkää demokratiaa ja oikeusvaltiota vastaan, koska ne ovat yleisesti hyvänä pidettyjä asioita. Kaikki kuitenkin haluavat, että tällaiset asiat tarkoittavat sitä, mitä he itse ajattelevat niiden tarkoittavan.

Valitsin alkuperäisaineistoksi perussuomalaisten poliitikkojen parlamentaariset puheet, koska ajattelin niiden edustavan virallisemmin puolueen kantaa. Kandidaatintutkielman laajuuden vuoksi olisi myös ollut mahdollista ottaa tarkasteluun mukaan useampia aineistotyyppisiä. Jatkossa tehtävissä tutkimuksissa olisi kuitenkin mahdollista tarkastella ilmaisia Orbánin Unkarista myös esimerkiksi perussuomalaisten poliitikkojen somejulkaisuissa, Perussuomalainen-lehdessä, Suomen Uutisissa Nyyssösen tarkastelusta eteenpäin, tai Suomen Perustan julkaisuissa. Laajemmin kyse on siitä, mihin asti solidaarisuus itsen kanssa ideologisesti samankaltaista puoluetta tai valtiota kohtaan jatkuu, jos tämä puolue tai valtio alkaa käyttäytymään autoritaarisesti. Nyyssönen kertookin Suomen Uutisten Unkari-kuvaa käsittelevässä artikkelissaan, että ”samantyyppistä tarkastelua on tehty esimerkiksi vasemmistolehtien suhtautumisesta Puolan tilanteeseen 1980-luvun alussa.”¹⁴¹ Lopetan Halla-ahon sinänsä pätevään sitaattiin: ”Totalitaristisia pyrkimyksiä on syytä vastustaa silloinkin, kun ne palvelevat omia poliittisia mieltymyksiä, ja muuallakin kuin Unkarissa ja Puolassa.”¹⁴²

¹⁴¹ Nyyssönen 2019.

¹⁴² Vp 2020 - istunto 102 - puhe 54 (Jussi Halla-aho), 24.6.2020
<http://idf.fi/semparl/speeches/s2020_1_102_054>.

Lähteet

Alkuperäisaineisto

Euroopan parlamentin sanatakat istuntoselostukset 2018–2025.

<<https://www.europarl.europa.eu/plenary/fi/debates-video.html>>

Horváth, Éva. *Perhepolitiikka ja syntyvyys*. Helsinki: Suomen Perusta, 2021.

<<https://www.suomenperusta.fi/wp-content/uploads/2021/11/Perhepolitiikka-ja-syntyvyys-pdf.pdf>>

Valtiopäivät 2016–2026, pöytäkirjat.

Tutkimuskirjallisuus

Ádám, Zoltán. “Politicizing war: Viktor Orbán’s right-wing authoritarian populist regime and the Russian invasion of Ukraine”.

The Impacts of the Russian Invasion of Ukraine on Right-Wing Populism in Europe, toim. Gilles Ivaldi ja Emilia Zankina. Bryssel: The European Center for Populism Studies (ECPS), 2023, 168–185. <<https://shs.hal.science/halshs-04024156/file/DOWNLOAD-ECPS-REPORT.pdf>>.

Blauberger, Michael ja Ulrich Sedelmeier. ”Sanctioning democratic backsliding in the European Union: transnational salience, negative intergovernmental spillover, and policy change”. *Journal of European Public Policy*, 2/2025, 365–391. <<https://doi.org/10.1080/13501763.2024.2318483>>

Fairclough, Norman. *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity, 1992.

Ivaldi, Gilles ja Emilia Zankina. ”Introduction”.

The Impacts of the Russian Invasion of Ukraine on Right-Wing Populism in Europe, toim. Gilles Ivaldi ja Emilia Zankina. Bryssel: The European Center for Populism Studies (ECPS), 2023, 16-31. <<https://shs.hal.science/halshs-04024156/file/DOWNLOAD-ECPS-REPORT.pdf>>.

Jokinen, Arja, Kirsi Juhila ja Eero Suoninen. *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino, 2016.

Jokisipilä, Markku. *Perussuomalaiset Halla-ahon ja Purran linjalla*. Helsinki: Otava, 2021.

- Järvinen, Amanda. *Oikeusvaltioperiaatteen vartijat ja vallankäyttäjät. Puola ja Unkari vastustamassa Euroopan unionin oikeusvaltiomekanismia 2018–2021*. Poliittisen historian kandidaatintutkielma. Turku: Turun yliopisto, 2025.
- Kriesi, Hanspeter ja Alexandru D. Moise. Crisis situation and crisis policymaking: a comparison of Germany and Hungary in two refugee crises. *Journal of European Public Policy*, 7/2024, 1718–1745. <<https://doi.org/10.1080/13501763.2024.2377617>>
- Lahti, Yannick ja Emilia Palonen. ”The impact of the Russia–Ukraine war on right-wing populism in Finland”. *The Impacts of the Russian Invasion of Ukraine on Right-Wing Populism in Europe*, toim. Gilles Ivaldi ja Emilia Zankina. Brussels: The European Center for Populism Studies (ECPS), 2023, 126–139. <<https://shs.hal.science/halshs-04024156/file/DOWNLOAD-ECPS-REPORT.pdf>>.
- Miklóssy, Katalin. *Demokratian rappio. Unkarin tiellä tulevaisuuteen?* Helsinki: Tammi, 2024.
- Nyysönen, Heino. ”Mallimaa vai demokratian irvikuva? Suomen Uutisten Unkari-kuva.” *Politiikasta*, 29.3.2019. <<https://politiikasta.fi/mallimaa-vai-demokratian-irvikuva-suomen-uutisten-unkari-kuva/>>.
- Nyysönen, Heino. *Unkarilaisen autoritarismin nousu*. Tampere: Vastapaino, 2024.
- Pekonen, Kyösti. *Puhe eduskunnassa*. Tampere: Vastapaino, 2011.
- Scheppele, Kim Lane ja John Morijn. ”Money for nothing? EU institutions’ uneven record of freezing EU funds to enforce EU values”. *Journal of European Public Policy*, 2/2025, 474–497. <<https://doi.org/10.1080/13501763.2024.2406275>>
- Slapin, Jonathan B. ja Sven-Oliver Proksch. Look who’s talking: Parliamentary debate in the European Union. *European Union Politics*, 3/2010, 333–357. <<https://doi.org/10.1177/1465116510369266>>

Muut lähteet

- Encyclopedia Britannica, 2026. <<https://www.britannica.com/>>
- Euroopan komissio, 2021, 2024. <https://commission.europa.eu/index_fi>
- Euroopan parlamentti, 2022, 2024–2025. <<https://www.europarl.europa.eu/portal/en>>
- Helsingin Sanomat, 2023–2024. <<https://www.hs.fi/>>.
- Suomen Uutiset, 2023, 2026. <<https://www.suomenuutiset.fi/>>.

Valtiovarainministeriö, 2026. <<https://vm.fi/etusivu>>

Yle, 2020, 2024. <<https://yle.fi/>>.